SODBA SODIŠČA PRVE STOPNJE (prvi razširjeni senat)
z dne 15. marca 2005*

V zadevi T-29/02,

Global Electronic Finance Management (GEF) SA, s sedežem v Bruslju (Belgija), ki jo zastopata E. Storme in A. Gobien, odvetnika,

tožeča stranka,

proti

Komisiji Evropskih skupnosti, ki jo zastopata R. Lyal in C. Giolito, zastopnika, ob sodelovanju J. Stuycka, odvetnik, s prebivališčem v Luxembourgu,

tožena stranka,

katere predmet je tožba na podlagi arbitražne klavzule v smislu člena 238 ES na naložitev Komisiji plačila 40.693 EUR in na izstavitev dobropisa za znesek 273.516 EUR ter nasprotna tožba Komisije na naložitev tožeči stranki povračila

* Jezik postopka: angleščina.

zneska 273.516 EUR in zamudnih obresti po 7-odstotni letni obrestni meri od 1. septembra 2001 dalje,

SODIŠČE PRVE STOPNJE EVROPSKIH SKUPNOSTI (prvi razširjeni senat),

v sestavi, B. Vesterdorf, predsednik, M. Jaeger, P. Mengozzi, sodnika, M. E. Martins Ribeiro, sodnica, in F. Dehousse, sodnik,

sodni tajnik: J. Plingers, administrator,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 30. marca 2004

izreka naslednjo

Sodbo

Sporna pogodba

1 Evropska skupnost, ki jo zastopa Komisija, je 21. avgusta 1997 s tožečo stranko, družbo Global Electronic Finance Management SA (v nadaljevanju: GEF), ki jo zastopa g. Goldfinger, njen generalni direktor in pooblaščeni član uprave, podpisala

pogodbo, z naslovom „Esprit Network of Excellence Working Group – 26069 – Financial Issues Working Group Support (FIWG)“ (v nadaljevanju: pogodba).

2 Pogodba sodi v okvir Odločbe Sveta 94/802/ES z dne 23. novembra 1994 o ustanovitvi posebnega programa za raziskave in tehnološki razvoj, vključno s predstavitvijo informacijskih tehnologij (od 1994 do 1998) (UL L 334, str. 24).

3 Priloga III k Odločbi 94/802 določa, da bo program izveden v obliki posrednih akcij, v katerih Skupnost prispeva finančno pomoč za akcije za dejavnosti raziskav in tehnološkega razvoja (RTR), vključno s predstavitvenimi akcijami, ki jih opravijo tretji ali inštituti Skupnega raziskovalnega centra (SRC) v sodelovanju s tretjimi.

4 Člen 6 Odločbe Sveta 94/763/ES o pravilih sodelovanja podjetij, raziskovalnih centrov in univerz pri raziskovalnih, razvojnotehnoloških in predstavitvenih akcijah Evropske skupnosti (UL L 306, str. 8) določa, da morajo biti izbrani predlogi akcij SRC predmet pogodb, sklenjenih med Skupnostjo in udeleženci zadevne dejavnosti, ki natančneje določajo zlasti določbe upravnega, finančnega in tehničnega nadzora, ki se nanašajo na akcijo.

5 Na podlagi pogodbe je GEF, svetovalna družba, specializirana za elektronske finance, morala pomagati ter opraviti različne naloge in dejavnosti Financial Issues Working Group (delovna skupina za finančna vprašanja, v nadaljevanju: FIWG). V skladu s členom 1(1) pogodbe je bil projekt, ki ji je bil zaupan, opredeljen v prilogi I

k pogodbi, naslovljeni Technical Annex (v nadaljevanju: tehnični aneks). Na podlagi tehničnega aneksa je bila FIWG sestavljena iz predstavnikov različnih sektorjev, njen cilj pa je bil spodbujati razvoj ter reguliranje novih plačilnih sistemov in mehanizmov transakcij, potrebnih za zagotovitev rasti elektronskega poslovanja in elektronskih finančnih transakcij znotraj Evropske unije.

6 Na podlagi člena 2(1) pogodbe je bilo trajanje projekta določeno na 24 mesecev od 4. julija 1997, ki je bil datum začetka pogodbe. Finančne določbe pogodbe so v njenih členih od 3 do 5 in v členih od 12 do 17 njene priloge II, naslovljene „General Conditions“ (v nadaljevanju: splošni pogoji).

7 V različici, priloženi tožbi, tehnična priloga vsebuje v točki 7 (str. 14 in 15) pet tabel, pri čemer so štiri naslovljene „Table 1. Human Resources Requirements per Task (in man/days)“, „Table 2. Cost estimates per Task (in ECU)“, „Table 3. Unit Costs Assumptions (in ECU)“, „Table 4. Total cost estimates per Task (in ECU)“, peta pa se nanaša na porazdelitev stroškov glede na kategorijo virov. Te tabele vsebujejo različne ocene stroškov in potreb po virih, nujnih za izvedbo projekta.

8 V različici iz priloge 3, priložene odgovorom družbe GEF na vprašanja Sodišča prve stopnje, tehnična priloga vsebuje v točki 3.7 štiri tabele, naslovljene „1. Human Resources Requirements per Task (in man/days)“, „Table 2. Cost estimates per Task (in ECU)“, „Table 4. Total cost estimates per Task (in ECU)“ in „Table 5. Cost estimates per resource category (in ECU)“. Ti tehnični prilogi se med seboj razlikujeta v tem, da zadnja vsebuje nove strani (str. 1, od 3 do 16 in 25), ima različno oštevilčenje naslovov, vključuje tabelo 5, ne vsebuje tabele 3 ter ima različne vrednosti v tabelah 2 in 4.

9 Člen 3(2) pogodbe določa, da bo Komisija prispevala 100 % povračljivih stroškov, in sicer do višine 440.000 ekujev. Ta znesek v skladu s členom 3(1) pogodbe predstavlja ves predvideni strošek projekta.

10 Člen 4 pogodbe določa:

„Komisija bo svoj prispevek k projektu plačala v ekujih na ta način:

— predujem v višini 165.000 ekujev (sto petinšestdeset tisoč ekujev) v dveh mesecih po zadnjem podpisu pogodbenih strank;

— delna plačila, izmed katerih bo vsako opravljeno v dveh mesecih po odobritvi ustreznih periodičnih poročil o napredku del in izkazu stroškov. Predujem in delna plačila skupaj ne bodo presegli 396.000 ekujev najvišjega prispevka Komisije k projektu;

— ostanek njenega celotnega dolgovanega prispevka [ostanek v višini 44.000 ekujev (štirideset tisoč ekujev)] v dveh mesecih od odobritve zadnjega poročila, dokumenta ali druge storitve, ki sodi v okvir projekta iz [tehnične] priloge, in izkazu stroškov za zadnje obdobje, kot je predviden v členu 5(2).“

11 Člen 5 pogodbe določa, da mora pogodbenik vsakih šest mesecev od začetka projekta predložiti tri podpisane izkaze stroškov in da je treba izkaz stroškov za zadnje obdobje predložiti najkasneje v treh mesecih od datuma odobritve zadnjega poročila, dokumenta ali druge storitve, ki sodi v okvir projekta, po omenjeni odobritvi noben strošek ne more biti povrnjen.

12 Člen 6, drugi odstavek, pogodbe določa, da je treba periodična poročila o napredku predložiti vsakih šest mesecev od datuma začetka projekta.

13 Člen 9 splošnih pogojev določa med drugim način, na kateri mora pogodbenik predložiti periodična poročila o napredku in končno poročilo.

14 Na podlagi člena 12(1) splošnih pogojev „[s]o povračljivi stroški tisti dejanski stroški, opredeljeni v členu 13 [le-teh], ki so nujni za projekt, ki se jih lahko dokaže in ki so nastali v obdobju, navedenem v členu 2(1) pogodbe [...]“

15 V skladu s členom 12(2) splošnih pogojev „[s]e pričakovane stroške dela po kategorijah določi kot oceno. Člani lahko prenesejo predvideni proračun iz ene kategorije v drugo, pri čemer se namernost projekta ne sme bistveno spremeniti“.

16 Člen 13 splošnih pogojev vsebuje posebne določbe za stroške glede postavk „stroški dela“ (člen 13(1)), „stroški omrežja“ (člen 13(2)), „drugi stroški“ (člen 13(3)), „bistveni posebni stroški“ (člen 13(4)) in „režijski stroški“ (člen 13(5)).

17 V skladu s členom 13(1), drugi pododstavek, splošnih pogojev:

„Vse prijavljene delovne ure osebja morajo biti zabeležene in potrjene. Tej zahtevi bo v najmanjši meri ugodeno s tem, da vodja projekta ali vodstveni delavec v podjetju pogodbeniku najmanj enkrat mesečno potrdi zabeleženi delovni čas."

18 Člen 13(3) splošnih pogojev med drugim določa:

„Spodaj navedeni drugi stroški – ki jih nosi pogodbenik – se lahko prijavijo, če so povezani z izvedbo projekta:

— stroški zunanjih tehničnih storitev in namestitev (ob predhodnem soglasju Komisije);

— [...]

— publikacije, vključno z obvestili, namenjenimi objavi podatkov o delu, opravljenem v okviru projekta."

19 Na podlagi člena 13(4) splošnih pogojev „[s]e bistveni posebni stroški – ki jih nosi pogodbenik – lahko prijavijo, če je Komisija predhodno pisno podala svojo odobritev (ta odobritev se domneva, če je stroškovna postavka predvidena v [tehnični] prilogi pogodbe ali če Komisija ni podala nobenega ugovora v dveh mesecih po prejemu pisne zahteve)".

20 Člen 15(5) splošnih pogojev določa:

„Za režijske stroške, povezane z delom, opravljenim v okviru projekta, kar vključuje stroške nepoklicnega upravnega in tajniškega osebja, telefona, ogrevanja, osvetljave, elektrike, poštnih storitev, elektronske pošte, pisarniških potrebščin itd., se lahko prijavi prispevek, ki znaša največ 20 % povračljivih stroškov dela, natančneje opredeljenih v členu 13.1 [...] Režijskih stroškov, ki se jih na podlagi člena 13.1 do 13.4 [...] lahko naloži neposredno, kakor tudi stroškov, povrnjenih s strani tretjih, ni dovoljeno prijaviti kot režijskih stroškov."

21 Člen 15(1) splošnih pogojev določa:

„Pogodbenik bo redno in skladno z računovodskimi pravili države, v kateri ima sedež, vodil ustrezno računovodstvo in ustrezno dokumentacijo za potrditev ter utemeljitev zabeleženih stroškov in ur. Ti dokumenti bodo na voljo med revizijo."

22 Člen 16(2) in (3) splošnih pogojev določa:

„16.2. Razen člena 17 te priloge [Revizija] se bodo vsa plačila štela kot predujmi do odobritve drugih storitev, ki sodijo v okvir projekta, ali če tega ni, do odobritve končnega poročila.

16.3. Če je skupni finančni prispevek za projekt, vključno z rezultatom revizije, nižji od plačil, opravljenih za projekt, bodo pogodbeniki Komisiji nemudoma vrnili razliko v ekujih."

23 Člen 17(1) splošnih pogojev določa, da „[b]odo Komisija ali od nje pooblaščene osebe lahko opravile revizijo v obdobju dveh let po datumu zadnjega plačila Komisije ali po izteku pogodbe [...]"

24 Nazadnje, za pogodbo, v skladu z njenim členom 10, velja belgijsko pravo in na podlagi člena 7 njenih splošnih pogojev je za spore, ki izvirajo iz pogodbe, izključno pristojno Sodišče prve stopnje Evropskih skupnosti, pri pritožbi pa Sodišče Evropskih skupnosti.

Dejansko stanje

25 Komisija je 12. septembra 1997 na podlagi člena 4 pogodbe družbi GEF plačala predujem 165.000 ekujev.

26 Družba GEF je po tem Komisiji predložila štiri periodična poročila in štiri izkaze stroškov za štiri obdobja med 4. julijem 1997, datumom začetka projekta, in 3. julijem 1999, datumom konca tega.

27 Pred predložitvijo četrtega izkaza za četrto pogodbeno obdobje od 4. januarja 1999 do 3. julija 1999 (v nadaljevanju: četrto obdobje) je Komisija 18. in 22. junija 1999 opravila finančno revizijo za tri predhodna obdobja med 4. julijem 1997 in 3. januarjem 1999.

A – *Prvi izkaz stroškov za obdobje od 4. julija 1997 do 3. januarja 1998*

28 Družba GEF je 3. marca 1998 poslala Komisiji svoj prvi izkaz stroškov za pogodbeno obdobje od 4. julija 1997 do 3. januarja 1998 (v nadaljevanju: prvo obdobje), v skupnem znesku 111.193 ekujev, od tega je bilo za 25.249 ekujev režijskih stroškov.

29 Komisija se je z dopisom z dne 19. marca 1998, naslovljenim „Payment request submission for period 4-Jul-97 to 3-Jan-98" (v nadaljevanju: dopis o odobritvi stroškov za prvo obdobje), odločila plačati del stroškov, ki jih je prijavila družba GEF, do višine 101.432 ekujev, pri čemer je v skladu s členom 13(5) splošnih pogojev zavrnila prevzem tistega dela režijskih stroškov, ki presega 20 % povračljivih stroškov dela. Posledično je iz naslova te postavke družbi GEF namesto prijavljenih 25.249 ekujev plačala 15.488 ekujev.

30 V tem dopisu je Komisija navedla, da „[s]o [bili] prijavljeni stroški (oziroma kakor smo jih popravili) preverjeni in ocenjeni ter skladni s periodičnim poročilom o napredku in s pogodbo (glej prilogo II, naslov D), s pridržkom pregleda, izravnave po novem izračunu ali po reviziji in odobritvi plačnih tarif".

B – *Drugi izkaz stroškov za obdobje od 4. januarja 1998 do 3. julija 1998*

31 Družba GEF je 6. oktobra 1998 predložila svoj drugi izkaz stroškov za pogodbeno obdobje od 4. januarja 1998 do 3. julija 1998 (v nadaljevanju: drugo obdobje). Znesek stroškov, ki jih je za to obdobje prijavila, je znašal 107.017 ekujev, od tega je bilo za 3818 ekujev „drugih stroškov".

32 Komisija se je z dopisom z dne 14. decembra 1998, naslovljenim „Payment request submission for period 4-Jan-98 to 3-Jul-98" (v nadaljevanju: dopis o odobritvi stroškov za drugo obdobje), odločila plačati del stroškov, ki jih je prijavila GEF, do višine 103.228 ekujev, pri čemer je zavrnila plačilo zneska 3818 ekujev za „druge stroške", ker so bili ti stroški že vključeni v „režijske stroške". Ta dopis je vseboval enak odstavek kot tisti, omenjen zgoraj v točki 30.

C – *Tretji izkaz stroškov za obdobje od 4. julija 1998 do 3. januarja 1999*

33 GEF je 3. junija 1999 predložila Komisiji svoj tretji izkaz stroškov za pogodbeno obdobje od 4. januarja 1998 do 3. julija 1998 (v nadaljevanju: tretje obdobje), v višini

104.098 EUR – znesek stroškov je pretvorjen v evre na podlagi Uredbe (ES) Sveta št. 1103/97 z dne 17. junija 1997 o nekaterih določbah v zvezi z uvajanjem eura, ki določa, da se od 1. januarja 1999 eku zamenja z eurom po tečaju en euro proti enemu ekuju.

34 Komisija se je z dopisom z dne 27. julija 1999, naslovljenim „Payment request submission for period 4-Jul-98 to 3-Jan-99" (v nadaljevanju: dopis o odobritvi stroškov za tretje obdobje), odločila plačati stroške, ki jih je prijavila GEF, do višine 96.214 eurov, pri čemer je zavrnila plačilo zneska 7884 eurov za vse „druge stroške", ker so bili ti že vključeni v „režijske stroške".

35 Z istim dopisom se je Komisija, da bi spoštovala zgornjo mejo 396.000 EUR, predvideno v členu 4 pogodbe – GEF je bila prejela 165.000 EUR predujma + 101.432 EUR za prvo obdobje + 103.228 EUR za drugo obdobje = 369.660 EUR —, odločila plačati del zneska, nižjega od zneska stroškov, ki jih je odobrila, in sicer 26.340 EUR namesto 9.214 EUR (396.000 EUR – 369.660 EUR = 26.340 EUR). Med drugim je ta dopis vseboval enak odstavek kot tisti, omenjen zgoraj v točki 30.

D – *Finančna revizija*

36 Komisija je 18. junija in 21. junija 1999 opravila finančno revizijo za tri prva pogodbena obdobja.

37 Komisija je z dopisom z dne 9. julija 1999 od družbe GEF zahtevala, naj ji predloži dodatne informacije glede plačila vodji projekta g. Goldfingerju. GEF je z dopisom z dne 30. julija 1999 Komisiji poslala dokumente in pojasnila v zvezi s plačilom g. Goldfingerja, kakor tudi v zvezi z določenimi davčnimi in s socialnovarnostnimi vidiki.

38 Komisija je z dopisom z dne 12. oktobra 1999 družbi GEF poslala končno poročilo o tehnični presoji projekta z dne 21. septembra 1999.

39 Komisija je z dopisom z dne 21. decembra 1999 družbi GEF poslala osnutek poročila v zvezi s finančno revizijo. V tem osnutku poročila je Komisija prišla do zaključka, da je družba GEF prijavila previsok skupni znesek v višini 228.713 EUR, kar je 245 % skupnega zneska odobrenih stroškov, in sicer v višini 93.334 EUR.

40 GEF je s telefaksom z dne 31. januarja 2000 obvestila Komisijo, da se ne strinja z vsebino osnutka revizijskega poročila, predstavila je svoje ugovore in priložila analizo, ki jo je napravil g. Pirenne, njen davčni svetovalec in računovodski izvedenec (v nadaljevanju: dopis g. Pirenneja z dne 31. januarja 2000).

41 Komisija je z dopisom z dne 20. marca 2000 zavrnila ugovore družbe GEF in predlagala posebno tehnično presojo (v nadaljevanju: druga tehnična presoja), da bi ugotovila natančno število ur, ki se jih lahko razumno uveljavlja za vsako od nalog, opravljenih skladno s tehnično prilogo. Ta druga tehnična presoja je bila 24. maja

2000. Kopija poročila te presoje je bila 27. oktobra 2000 poslana družbi GEF v odgovor na njeno zahtevo z dne 18. oktobra 2000.

42 Komisija je z dopisom z dne 18. julija 2000 družbi GEF poslala končno revizijsko poročilo, datirano z 28. junijem 2000. V tem poročilu je Komisija zaključila, da je GEF za obdobje od 4. julija 1997 do 4. januarja 1999, ki je bilo predmet revizije, prijavila previsok znesek v višini 253.823 EUR, kar ustreza 372 % skupnega zneska odobrenih stroškov, ki je znašal 68.224 EUR.

43 Sklep revizorjev v končnem revizijskem poročilu z dne 28. junija 2000 temelji zlasti na teh ugotovitvah:

„[GEF] ne beleži delovnega časa svojih zaposlenih. To početje je v nasprotju s členom 13.1.2 [splošnih pogojev] pogodbe.

G. Goldfinger je priznal, da GEF pravzaprav ni vodila nobenega seznama prisotnosti. G. Goldfinger je med revizijo oceno delovnih ur podal na podlagi pisarniškega urnika in pogodb o zaposlitvi. Ugotovili smo, da ta pisarniški urnik ne vsebuje nobenih seznamov delovnih ur. Posledično nismo mogli sprejeti ur, ki so se uveljavljale za projekt ES. Poleg tega seznami prisotnosti, ki jih je pripravil g. Goldfinger, niso bili pravilni iz naslednjih razlogov: projekt se je začel 4. julija 1997 in ne 1. julija 1997; 202 uri, ki sta bili julija 1997 in oktobra 1997 prijavljeni za strokovnjaka za informatiko, nista pravilni, saj je ta oseba začela delati za GEF šele 3. novembra 1997.

Analiza razmerja promet/stroški osebja v finančnih izjavah v primerjavi s tem kar je bilo zatrjevano v izjavah o stroških pokaže naslednje (zneski v BEF):

	1996/1997	1997/1998
Plača g. Goldfingerja	2 791 211	4 119 153
Plače zaposlenih	2 711 775	4 599 788
Celotni stroški za zaposlene v finančnih izjavah	5 502 986	8 718 941
Stroški osebja na projektih ES (prvi dve obdobji)	0	6 428 877
Stroški osebja na projetih, ki niso ES	*5 502 986*	*2 290 064*
Promet v skldu z finančnimi izjavami	13 208 003	15 556 779
Odbitek: Projekt ES (v skldu z računi strank)	6 656 100	9 397 877
Promet v zvezi z projekti, ki niso projekti ES	*6 551 903*	*6 158 902*

Očitno je bil v davčnem obdobju 1996/1997 ustvarjen promet v višini 6,5 milijona [belgijskih frankov] (BEF) s stroški dela v višini 5,5 milijona BEF (stopnja 1,19). V davčnem obdobju 1997/998 je bil ustvarjen tako rekoč enak promet (6,2 milijona BEF) s stroški dela v višini 2,3 milijona BEF (stopnja 2,69). To nakazuje, da so stroški, izstavljeni Komisiji, bistveno previsoko ocenjeni.

V odstavku 3.7 tehnične priloge je število dni na osebo, predvideno za projekt, določeno na 447 oziroma 3576 ur. Iz tega naj bi izhajalo povprečje 894 ur na polletje.

Ugotovili smo, da je bilo skupno število ur, prijavljenih za prvi dve polletji, 2827 in 2878 ur, kar je več kot 300 % več od predvidenega.

Ker ni bilo seznama prisotnosti, nismo mogli oceniti števila ur, ki bi se ga lahko uveljavljalo za projekt ES. V osnutku revizijskega poročila je število odobrenih ur temeljilo na številu predvidenih ur, saj končno poročilo o tehnični presoji z dne 21. septembra 1999 prav tako ni vsebovalo podatkov glede števila ur [...]

Tako je bilo odločeno in dogovorjeno z družbo GEF, da je potrebna nova tehnična presoja, da bi se ugotovilo natančno število ur, ki se jih lahko razumno uveljavlja za vsako od nalog, opravljenih skladno s tehnično prilogo.

Druga tehnična presoja je bila 24. maja 2000. Iz nje je izhajalo, da se za celotno pogodbeno obdobje, to je za obdobje med 4. julijem 1997 in 4. julijem 1999, lahko odobri 303 dni na osebo ali 2420 ur.

Na podlagi ugotovitev te druge tehnične presoje smo izračunali stroške dela, ki se jih lahko odobri za obdobje, ki je predmet revizije, in sicer od 4. julija 1997 do 4. januarja 1999. Ti izračuni temeljijo na skupnem številu ur celotnega pogodbenega obdobja (2420 ur), ki je bilo odobreno z drugo tehnično presojo in deljeno s 4, da bi se dobilo število ur na osebo za polletje (605 ur).

Čeprav priznavamo, da razdelitev skupnega števila odobrenih dni na osebo ne ustreza nujno dejansko opravljenemu delu v vsakem polletju, menimo, da je ta metoda primerna. Poleg tega je revizija pokazala, da se stroški dela po uri v obeh polletjih ne razlikujejo bistveno.

[...]"

44 GEF je z dopisom z dne 14. novembra 2000 poslala Komisiji kopijo seznamov prisotnosti, ki jih je pripravil g. Goldfinger, in dokumente, ki naj bi v nasprotju z ugotovitvami revizorjev v končnem revizijskem poročilu dokazovali, da je GEF za svoje zaposlene vodila sezname prisotnosti.

45 Komisija je z dopisom z dne 22. novembra 2000 potrdila prejem omenjenih dokumentov in je obvestila GEF, da je bil spis v zvezi z revizijo predan ge. De Graef, na katero se je treba v prihodnje obračati.

46 Komisija je z dopisom št. 502667 z dne 14. decembra 2000, ki se nanaša na tretje obdobje, sporočila družbi GEF različico odobrenih stroškov za tretje pogodbeno obdobje, ki je bila popravljena ob upoštevanju končnega revizijskega poročila, in konsolidirani izkaz stroškov, ki je upošteval to revizijo in iz katerega je izhajalo, da je Komisija za ta obdobja družbi GEF plačala 208.602 eura preveč.

47 GEF je z dopisom z dne 21. decembra 2000, naslovljenim na go. De Graef, zahtevala sestanek, da bi se s Komisijo začela razprava zlasti glede vsebine poročila za drugo tehnično presojo in glede končnega revizijskega poročila.

E – *Četrti izkaz stroškov za obdobje od 4. januarja 1999 do 3. julija 1999*

48 GEF je 2. decembra 2000 predložila četrti izkaz stroškov za četrto obdobje, v višini 148.148,01 EUR.

49 Komisija je z dopisom z dne 3. julija 2000 od družbe GEF zahtevala dodatne podatke v zvezi s postavkama „stroški omrežja“ in „drugi stroški“ ter podala stališča glede stroškov, ki po pogodbi niso povračljivi.

50 GEF je z dopisom z dne 31. julija 2000, upoštevajoč pripombe, ki jih je podala Komisija, tej predložila spremenjeno različico četrtega izkaza stroškov v višini 135.819,48 EUR, ter dokumentacijo v zvezi s postavkama „stroški omrežja“ in „drugi stroški“.

51 Komisija je z dopisom z dne 14. decembra 2000 s št. 502668, naslovljenim „Payment request submission for period 4-Jan-99 to 3-Jul-99“ (v nadaljevanju: dopis o odobritvi stroškov za četrto obdobje), odobrila stroške, ki jih je prijavila družba GEF, v višini 30.212 EUR. Stroški, ki jih je prijavila GEF in jih je Komisija zavrnila, so bili del postavke „delo“, in sicer 83.805 EUR, del postavke „stroški omrežja“, in sicer 3404 EUR, del postavke „drugi stroški“, in sicer 1608 EUR, in del postavke „režijski stroški“, in sicer 16.790 EUR. Komisija je navedla, da je bilo del postavk „delo“ in „režijski stroški“ treba zavrniti, ker je bila po rezultatih revizije omejila število delovnih ur na 605 ur in uporabila delovne tarife iz revizije. Glede postavk „stroški

omrežja" in „drugi stroški" je Komisija navedla, da je bilo treba delno zavrniti določene stroške, ker niso bili podkrepljeni s fakturo. Komisija je še dodala, da v tej fazi ne more biti odrejeno nobeno plačilo, saj je bila dosežena pogodbenega zgornja meja. Med drugim je ta dopis vseboval enak odstavek kot tisti, omenjen v točki 30 te sodbe.

52 Komisija je z istim dopisom z dne 14. decembra 2000 s št. 502668 poslala družbi GEF konsolidirani izkaz stroškov za celotno obdobje, zajeto s pogodbo (od 4. julija 1997 do 3. julija 1999).

F – *Zahteva Komisije po povračilu: obvestilo o dolgu z dne 11. julija 2001*

53 Komisija je z dopisom z dne 24. januarja 2001 poslala družbi GEF konsolidirani končni izkaz stroškov za celotno pogodbeno obdobje, identično tistemu, priloženemu njenemu zgoraj omenjenemu dopisu z dne 14. decembra s št. 502668. Iz tega dokumenta izhaja, da je bilo po mnenju Komisije družbi GEF preveč plačano 273.516 EUR, kar ustreza skupnemu znesku stroškov, ki jih je Komisija plačala družbi GEF, znižanemu za znesek stroškov, ki jih je Komisija odobrila (oziroma 396.000 – 122.484).

54 Komisija je z dopisom z dne 2. februarja 2001 obvestila svet družbe GEF, da je Evropski urad za boj proti goljufijam (OLAF) začel preiskavo glede FIWG ter da bo sklican sestanek z družbo GEF, da se bo proučilo in razpravljalo o vprašanjih, ki izhajajo iz končnih revizijskih poročil, ki jih je pripravil generalni direktorat (GD) „Informacijska družba", kakor tudi o spornih točkah, ki jih je GEF navedela v svojem dopisu z dne 21. decembra 2000, navedenem zgoraj v točki 47, kolikor bi bili potrebni za preiskavo Komisije.

55 V odgovor na zgoraj omenjena dopisa Komisije z dne 24. januarja in 2. februarja 2001 je GEF z dopisoma, datiranima z 21. februarjem 2001, naslovljenima na g. Lefebvreja iz GD „Informacijska družba" oziroma na g. Brünerja iz OLAF, obvestila Komisija, da se ne strinja s končnim konsolidiranim izkazom stroškov, kolikor je temeljil na rezultatih revizijskih poročil, ki jim je bilo že prej oporekano. GEF je prav tako ponovno izrazila zahtevo z dne 21. decembra 2000, da bi se želela sestati s predstavniki Komisije.

56 Komisija je z dopisom z dne 12. marca 2001 obvestila družbo GEF, da je sledila rezultatom revizijskega poročila, tako da se je treba z vsemi drugimi postopki nasloviti neposredno na revizijsko službo.

57 GEF je z dopisom z dne 19. marca 2001 ge. De Graef potrdila, naj obvesti revizijsko službo, da poteka razprava glede predmetne pogodbe.

58 Komisija je z 11. julija 2001 družbi GEF poslala obvestilo o dolgu, s katerim je zahtevala povračilo zneska 273.516 EUR.

59 GEF je z dopisom z dne 25. julija 2001, naslovljenim na g. Lefebvreja, uradno oporekala temu obvestilu o dolgu Komisije, ker z njo ni bil dosežen končni dogovor v zvezi s končnim revizijskim poročilom glede projekta. GEF je poleg tega od Komisije zahtevala, naj do razprave s pooblaščenimi predstavniki Komisije zadrži postopek povračila.

60 Svet družbe GEF je z dopisom z dne 26. julija 2001, naslovljenim na go. De Graef, potrdil stališče svoje stranke in opomnil na nestrinjanje glede revizijskih poročil, ki ga je GEF izrazila v predhodnih dopisih (zlasti v dopisih, naslovljenih na Komisijo,

z dne 14. novembra in 21. decembra 2000), kakor tudi na dejstvo, da GEF v nasprotju s tem, kar je bila zatrdila Komisija v dopisu z dne 2. februarja 2001, ni prejela nobenega povabila na razpravo o določenih spornih točkah, ki jih je bila družba navedla.

61 Svet družbe GEF je z dopisom z dne 9. avgusta 2001 obvestil Komisijo, da bo zato, ker ta ni spoštovala svoje uradne obljube o pripravi sestanka, da bi se našlo obojestransko zadovoljivo rešitev glede obračunov projekta, njegova stranka na podlagi v pogodbi predvidene arbitražne klavzule vložila tožbo pri Sodišču prve stopnje.

Postopek

62 Družba GEF je 13. februarja 2002 v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje vložila to tožbo.

63 V odgovoru na tožbo, vloženem v sodnem tajništvu Sodišča prve stopnje 13. maja 2002, je Komisija vložila nasprotno tožbo.

64 V okviru ukrepov procesnega vodstva, predvidenih v členu 64(3)(a) in (d) Poslovnika Sodišča prve stopnje, in na podlagi poročila sodnika poročevalca je Sodišče prve stopnje (prvi senat) na zasedanju senata 11. novembra 2003 odločilo zastaviti določena pisna vprašanja in od strank zahtevati predložitev določenih dokumentov. Ti sta v predpisanem roku odgovorili na vprašanja in predložili zahtevane dokumente.

65 V skladu z določbami člena 14(1) in (3) in 51(1) Poslovnika je prvi senat sklenil predlagati občni seji, naj se ta zadeva odstopi senatu petih sodnikov.

66 Stranki sta bili z dopisom z dne 4. decembra 2003 v skladu z določbami člena 51(1) Poslovnika pozvani, naj do 9. decembra 2003 podajo stališča glede omenjenega odstopa.

67 Komisija in družba GEF sta z dopisi z dne 8. in 9. decembra 2003 sporočili Sodišču prve stopnje, da nimata stališč glede odstopa te zadeve razširjenemu prvemu senatu.

68 Z odločitvijo občne seje, na predlog prvega senata, je bila ta zadeva odstopljena razširjenemu prvemu senatu.

69 Stranki sta na obravnavi 30. marca 2004 podali ustne navedbe in odgovorili na vprašanja, ki jima jih je postavilo Sodišče prve stopnje.

Predlogi strank

70 Tožeča stranka Sodišču prve stopnje predlaga, naj:

— razglasi tožbo za dopustno in utemeljeno;

— Komisiji naloži, naj plača tožeči stranki znesek 40.693 EUR;

— razglasi za neutemeljeno zahtevo Komisije po povračilu 273.516 EUR in posledično naloži Komisiji, naj izstavi dobropis za znesek 273.516 EUR;

— nasprotno tožbo Komisije zavrne kot neutemeljeno;

— Komisiji naloži plačilo stroškov.

71 Komisija Sodišču prve stopnje predlaga, naj:

— tožbo zavrne kot neutemeljeno;

— naloži tožeči stranki, naj ji plača 273.516 EUR in zamudne obresti od 1. septembra 2001 po 7-odstotni letni obrestni meri;

— tožeči stranki naloži plačilo stroškov.

Pristojnost Sodišča prve stopnje

72 Opomniti je treba, da lahko Sodišče prve stopnje na podlagi člena 113 Poslovnika po uradni dolžnosti preizkusi, ali so izpolnjene procesne predpostavke, na katere pazi po uradni dolžnosti. Ker je pristojnost Sodišča prve stopnje eno od vprašanj, na katera Sodišče prve stopnje pazi po uradni dolžnosti, lahko torej po uradni dolžnosti presodi o pristojnosti (sodba Sodišča prve stopnje z dne 17. junija 1998 v zadevi Svenska Journalistförbundet proti Svetu, T-174/95, Recueil str. II-2289, točki 79 in 80).

73 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da na podlagi člena 238 ES in določb člena 3(1)(c) Sklepa Sveta 88/591/ESPJ, EGS, Euratom z dne 24. oktobra 1988 o ustanovitvi Sodišča prve stopnje Evropskih skupnosti (UL L 319, str. 1), ki je bil popravljen s Sklepom Sveta 93/350/ESPJ, EGS, Euratom z dne 8. junija 1993 (UL L 144, str. 21), na dan vložitve te tožbe, pristojnost Sodišča za odločanje o tožbi, vloženi na podlagi arbitražne klavzule, nujno vključuje tudi pristojnost za odločanje o nasprotni tožbi, ki jo poda institucija v okviru iste tožbe, ki izhaja iz pogodbenega razmerja ali iz dejstva, na katerem temelji glavna tožba, ali je neposredno povezana z obveznosti, ki od tam izhajajo (glej v tem sodbi Sodišča z dne 18. decembra 1986 v zadevi Komisija proti Zoubek, 426/85, Recueil, str. 4057, točka 11, ter z dne 10. aprila 2003 v zadevi Parlament proti SERS in Ville de Strassbourg, C-167/99, Recueil, str. I-3269, točke od 96 do 104; sklep Sodišča z dne 21. novembra 2003 v zadevi Komisija proti Libr in drugi, C -280/03, neobjavljen v Recueil, točki 8 in 9, in sodbo Sodišča prve stopnje z dne 16. maja 2001 v zadevi Toditec proti Komisiji, T-68/99, Recueil, str. II-1443).

74 Iz tega izhaja, da je Sodišče prve stopnje pristojno za odločanje o nasprotni tožbi Komisije.

Temelj

A – *Tožba tožeče stranke na prejem plačila 40.693 EUR in na izstavitev dobropisa za znesek 273.516 EUR*

75 GEF zatrjuje, da ima na podlagi pogodbe pravico do povračila zneska 436.693 EUR, kar ustreza višini zneskov, ki jih je Komisija odobrila v okviru prvih treh izkazov stroškov, in sicer 101.432 EUR za prvega, 103.228 EUR za drugega in 96.214 EUR za tretjega, kakor do zneska 135.819 EUR, prijavljenega v njenem četrtem izkazu stroškov. Podrobneje navaja, da se, kolikor ji je Komisija že plačala 396.000 EUR, njena zahteva po povračilu omejuje na 40.693 EUR (436.693 EUR – 396.000 EUR).

76 GEF v podkrepitev zahteve v bistvu navaja štiri tožbene razloge, pri prvem navaja kršitev pogodbe s strani Komisije, pri drugem kršitev načela varstva zaupanja v pravo, pri tretjem kršitev načela spoštovanja pravic obrambe ter pri četrtem kršitev načela izvrševanja pogodbenih obveznosti v dobri veri in načela učinkovite uprave. V zvezi s tem je treba ugotoviti, da je ta zadnji tožbeni razlog, kolikor se nanaša na zatrjevano Komisijino kršitev načela izvrševanja pogodbenih obveznosti v dobri veri in načela učinkovite uprave, treba proučiti na drugem mestu.

1. *Prvi tožbeni razlog: kršitev pogodbe*

a) Trditve strank

77 GEF najprej zatrjuje, da je njena zahteva po plačilu zneska 40.693 EUR, ki ji je še vedno dolgovan iz naslova stroškov, povezanih s pogodbo, utemeljena po eni strani s kršitvijo Komisije njenih pogodbenih obveznosti in člena 1134, prvi odstavek, belgijskega civilnega zakonika, na podlagi katerega „[z]akonito sklenjeni dogovori zavezujejo kot zakon tiste, ki so jih sklenili". Komisija naj bi, s tem da je arbitrarno in enostransko spremenila svoje stališče glede odobritve stroškov, ki ji jih je prijavila in dokazala GEF, namreč kršila svoje pogodbene obveznosti. GEF pa naj bi pravilno izvršila pogodbo, kar naj bi potrjevalo končno poročilo o tehnični presoji, ki jasno omenja, da so bili projektni viri dobro porabljeni, in daje „zeleno luč" (končna odobritev rezultatov) delu, ki ga je opravila GEF.

78 Po drugi strani GEF v tožbi zatrjuje, da Komisiji ni uspelo dokazati, skladno s členom 1235(1) belgijskega civilnega zakonika, da je bil znesek 273.516 EUR, katerega povračilo je zahtevala po spremembi svojega stališča, plačan „pomotoma". Po mnenju družbe GEF nobeno plačilo ni bilo opravljeno pomotoma. GEF v odgovoru preoblikuje to stališče, ki temelji na nepravilnem prevodu zgoraj omenjenega člena 1235(1). Na podlagi tega člena namreč „vsako plačilo predvideva obstoj dolga: kar je bilo plačano, ne da bi bilo dolgovano, je predmet povrnitve". GEF mini, da je bilo plačilo dolgovano in da mora ob dvomu Komisija dokazati, da ga je plačala pomotoma, za kar pa v konkretnem primeru ne gre.

79 Nadalje, v nasprotju s stališčem Komisije in kot je GEF že navedla v pismu g. Pirenneju z dne 31. januarja 2000, naj ta pogodba ne bi bila pogodba o subvenciji in naj nikakor ne bi omenjala nikakršne oblike subvencije v okviru evropskega programa pomoči. Komisija naj bi to med drugim potrdila z dopisom z dne 20. marca 2000, v katerem je podala soglasje, da se besede „Subsidies for EC 26 069" in „Turnover minus subventions" s strani 3 osnutka revizijskega poročila nadomestijo z besedami „Of which EC contract 26 069" oziroma „Turnover minus EC contribution".

80 Nazadnje, zlasti v zvezi z utemeljitvijo stroškov, prijavljenih Komisiji, je GEF podala stališča glede stroškov „dela", vključujoč plačilo g. Goldfingerja, kakor tudi nekatere stroške v zvezi s postavkama „potni stroški in dnevnice" ter „drugi stroški".

81 Glede stroškov dela GAF predhodno ugotavlja, da gre za glavno točko nestrinjanja med pogodbenima strankama, ki jo je izpostavilo končno revizijsko poročilo, na podlagi katerega naj bi bilo prijavljenih 9859 preveč delovnih ur.

82 V zvezi s tem GEF najprej navaja, da je tako Komisija kot tudi sama podcenila dvig obsega dela, ki ga je povzročila hitrost sprememb na področju elektronskega finančnega poslovanja in finančnega poslovanja prek interneta, sprememb, ki so zahtevale nenehna prilaganja obsega nalog in ih ni bilo mogoče predvideti pri podpisu pogodbe.

83 Zaradi tega naj bi GEF upravičeno prijavila večjo število delovnih in precej prilagodila urne tarife glede na začetne ocene, skladno s smernicami, ki jih je

Komisija izdala po podpisu pogodbe. Te nove tarife, ki naj bi služile kot podlaga za izkaze stroškov prvih treh pogodbenih obdobij, naj bi bile sporočene Komisije marca 1998 v obliki finančnega vprašalnika, ki ga je ta sprejela.

84 GEF meni, da je Komisija, ki je pozorno spremljala opravljena dela, predvidena kot naloge v okviru projekta, in je bila v vsakem izkazu stroškov seznanjena z natančnim prikazom časa, ki so ga zaposleni družbe GEF porabili v okviru projekta, bila torej seznanjena z dejstvom, da bo od prvega izkaza stroškov, predloženega marca 1998, preseženo število delovnih ur, ki je bilo prvotno predvideno, in da je bilo od drugega izkaza stroškov, predloženega oktobra 1998, to število ur dejansko preseženo. Poleg tega naj Komisija med vsem projektnim obdobjem nikoli ne bi podala negativnih pripomb glede za projekt porabljenega časa in glede tarif, ki jih je GEF uporabila za izračun stroškov dela. Nasprotno, vsi zadevni uradniki Komisije naj bi podali pozitivna mnenja glede poteka projekta in podprli način, na kateri je GEF uresničevala projekt. To naj bi potrdilo sprejetje Komisije večjega števila delovnih ur, porabljenih za projekt, in tarif, ki jih je uporabila GEF, ter pojasnilo, zakaj ji je Komisija plačala njene izkaze stroškov. Trditev iz poročila o drugi tehnični presoji, da Komisija ni odobrila časa, ki ga je GEF dodatno porabila za projekt, naj torej ne bi bila pravilna.

85 Med drugim naj presežek predvidenih delovnih ur ne bi pomenil spremembe pogodbe, kolikor, nasprotno s pogodbeno zgornjo mejo 440.000 EUR, naj ne bi bil bistvena sestavina pogodbe. V zvezi s tem GEF po eni strani poudarja, da je trditev Komisije v končnem revizijskem poročilu, da je v pogodbi predvideno število dni na osebo 447 oziroma 3576 ur, le ocena in ne zgornja meja delovnih dni oziroma ur.

86 Po drugi strani glede trditve iz poročila o drugi tehnični presoji, da je bilo število delovnih ur, namenjenih projektu, sprva določeno kot zgornja meja, ki jo je dovoljeno preseči le po predhodni pisni odobritvi Komisije, GEF navaja, da pri sklenitvi pogodbe ni bilo mogoče objektivno in natančno določiti števila delovnih ur, potrebnih za izvedbo pogodbe. S tem naj bi bilo pojasnjeno dejstvo, da sta se stranki dogovorili za določitev zneska 440.000 EUR, ki bi se razporedil med različne naloge in kategorije stroškov ter bi bil zgornja meja odobrenih stroškov, ne da bi kakor koli omenili vnaprej določeno število delovnih ur kot podlago za to zgornjo mejo zneska. Nobeno pogodbeno določilo naj ne bi predvidelo, da znesek ocenjenih delovnih ur ne more biti presežen niti da je treba v takem primeru spremeniti pogodbo, kot bi bilo, če bi GEF prijavila prispevek, višji od 440.000 EUR. GEF iz tega zaključuje, da edino merilo za plačilo stroškov dela ni bila začetna ocena, ampak dejstvo, da naj bi celotni stroški bili sprejemljivi in naj ne bi presegli 440.000 EUR.

87 Drugič, v zvezi s trditvami glede delovnih ur, namenjenih projektu, in prijavljenih stroškov GEF meni, da je Komisija v osnutku revizijskega poročila in v končnem revizijskem poročilu napačno menila, da je bilo število delovnih ur ocenjeno previsoko zaradi neobstoja zabeleženja delovnega časa in seznamov prisotnosti.

88 GEF najprej navaja, da je izpolnila vse zahtevane formularje in spoštovala vse ustrezne zakonske določbe, zlasti vse zahteve socialnega sekretariata Securex, določbe belgijskega zakona o socialni varnosti, kakor tudi računovodska načela, skladno s členom 15(1) splošnih pogojev, določbo, ki naj bi bila glede na osnutek revizijskega poročila v celoti spoštovana.

89 GEF naj bi bil namreč izpolnila in poslala Komisiji finančni vprašalnik o stroških in vsak izkaz stroškov, ki je bil poslan Komisiji, naj bi bil vseboval prilogo s podrobnim obračunom stroškov dela, vključno s številom delovnih ur in z enotno tarifo. Po izteku pogodbenega obdobja naj bi bila GEF pripravila povzetek izkaza stroškov za

celotno obdobje in poslala Komisiji posodobljen finančni vprašalnik. Poleg tega naj bi bil GEF shranila dokumente glede časa, ki ga je vsak od njenih zaposlenih namenil projektu. S tem namenom naj bi bila uporabila in še uporablja dokumente socialnega sekretariata Securex. Poleg teh dokumentov naj bi bila GEF prav tako pripravila dodatne sezname prisotnosti z delovnimi urami na dan za vsako od poklicnih skupin, vključeno v projekt, za katere je Komisija v dopisu z dne 20. marca 2000 potrdila, da ni zahtevan noben poseben obrazec.

90 Med drugim zatrjuje, da so bili junija 1999 dokumenti v zvezi z delovnimi urami, izpolnjeni skladno s pravili socialnega sekretariata Securex, kakor tudi dodatni seznami prisotnosti, ki jih je pripravil g. Goldfinger, že predloženi revizorjem, vendar so jih ti zavrnili vzeti, kar je bil vzrok, da je GEF 14. novembra 2000 o njih obvestila Komisijo. Prav tako zatrjuje, da so bili ti dokumenti predmet dopisa g. Pirenneja z dne 31. januarja 2000. GEF navaja, da lahko predloži Sodišču prve stopnje dokaze za vse prijavljene stroške, vključno s kopijami vseh seznamov prisotnosti in faktur za nakupe.

91 Nadalje navaja, da člen 13(1), drugi pododstavek, ne določa, da bi moral vsak zaposleni sestaviti svoje sezname prisotnosti. Glede tega GEF zatrjuje, da je dokumente v zvezi z beleženjem delovnega časa in sezname prisotnosti pripravil vodja projekta, zato jih je tudi potrdil, kot to zahteva pogodba. Povrhu naj bi bila Komisija izrecno potrdila, da je GEF delovala v skladu s pogodbo, in sicer v dopisih o odobritvi stroškov, ki se nanašajo na izkaze stroškov, ki jih je predložila GEF, in v katerih je potrdila, da „so bili prijavljeni stroški (oziroma kakor smo jih popravili) preverjeni in ocenjeni ter skladni s periodičnim poročilom o napredku in s pogodbo (glej prilogo II, naslov D), s pridržkom pregleda, izravnave po novem izračunu ali po reviziji in odobritvi plačnih tarif". Po mnenju družbe GEF izrecno sklicevanje

na naslov D splošnih pogojev, ki predstavlja obrazec za stroške dela, ki ga je treba izpolniti, nakazuje, da je GEF spoštovala vsa navodila Komisije glede načina prijave stroškov.

92 Nazadnje, če bi Sodišče prve stopnje presodilo, da pogodbene določbe, predvsem člen 13(1) in člen 15(1) splošnih pogojev, niso dovolj jasne, bi bilo treba na podlagi člena 1162 belgijskega civilnega zakonika, ki določa, da „[s]e dogovor razlaga v škodo tistega, ki je naložil obveznost, in v korist tistega, ki jo je sprejel", zaključiti, da je GEF delovala pravilno in skladno s pogodbo.

93 V zvezi s plačilom g. Goldfingerja GEF trdi, da Komisija ni upoštevala dejstva, da je to plačilo postalo sporno med revizijo, GEF pa je na podlagi obračunov družbe pokazala, da je šlo, upoštevajoč razmere na belgijskem trgu, za sprejemljiv strošek.

94 Tretjič, GEF spodbija postopek med drugo tehnično presojo in tudi rezultate te.

95 V zvezi s postopkom med drugo tehnično presojo z dne 24. maja 2000 GEF meni, da revizorji niso spoštovali obsega pooblastil za presojo, določenega v dopisu Komisije z dne 20. marca 2000, saj niso vprašali, koliko časa je GEF namenila vsaki nalogi niti niso opravili primerne ocene tega časa. Skupno število delovnih ur, predvideno v času podpisa pogodbe, naj bi namreč preprosto razdelili med različne naloge, teh izračunov pa naj ne bi preverili s projektno ekipo. Tak pristop naj ne bil skladen

s pogodbo, po kateri podlaga za plačilo Komisije niso v začetku predvideni stroški, ampak dejansko prijavljeni stroški, ki so utemeljeni in razumni. V teh okoliščinah GEF meni, da vsebina končnega revizijskega poročila ni pravilna, kolikor ta temelji na poročilu druge tehnične presoje.

96 Glede rezultata druge tehnične presoje GEF poudarja, da ni razumno, da je bilo število projektu namenjenih delovnih ur, ki jih odobrila Komisija, nižje od začetnih ocen. GEF naj bi namreč izkazala, da je porabila vire, prijavljene v njenih izkazih stroškov, in Komisija naj bi to odobrila ne le v končnem poročilu o tehnične presoji, ampak tudi v osnutku revizijskega poročila, poročilih, ki potrjujeta pravilnost obračunov družbe GEF. GEF v zvezi s tem navaja, da je Komisija v končnem poročilu o tehnični presoji, navedenem v osnutku revizijskega poročila, navedla, da „je bilo delo opravljeno in viri porabljeni", ter zaključila, da je šlo „v splošnem za dobro porabo stroškov".

97 Četrtič, GEF zatrjuje, da Komisija pri pripravi končnega revizijskega poročila napačno ni upoštevala opomb, ki jih je izrazil g. Pirenne v dopisu z dne 31. januarja 2000 glede končnega revizijskega poročila.

98 Tako po eni strani GEF izpostavlja zlasti trditev iz končnega revizijskega poročila, ki povzema tisto iz osnutka tega poročila, po kateri 202 uri, prijavljeni za strokovnjaka za informatiko v juliju in oktobru 1997, nista bili upravičeni, ker je ta oseba začela za GEF delati šele 3. novembra 1997. G. Pirenne pa naj bi bil v dopisu z dne 31. januarja 2000 omenil, da so delo strokovnjaka za informatiko v juliju, oktobru in novembru opravljale tri osebe ena za drugo. V zvezi s tem GEF med drugim izpostavlja, da v pogodbi ni nobene določbe, ki bi preprečevala, da bi se uporabilo več oseb za dokončanje določene naloge, ter dodaja, da so bile v omenjeni zadevi vse osebe, ki so opravljale delo strokovnjaka za informatiko, usposobljene za opravljanje tega dela.

99 Po drugi strani se GEF sklicuje na analizo razmerja med prometom in stroški dela, kakor tudi na ugotovitev iz osnutka revizijskega poročila in povzeto v končnem revizijskem poročilu, da so bili izstavljeni stroški dela bistveno previsoko ocenjeni. V zvezi s tem naj bi bil g. Pirenne v dopisu z dne 31. januarja 2000 jasno navedel, da revizorji niso pravilno predstavili pripomb in številk, ki jih je podala GEF, pri čemer zlasti niso upoštevali dejstva, da projekt, ki zajema zaporedna računovodska obdobja, vsebuje porazdelitev stroškov in prihodkov v vsem projektnem obdobju. Tako traja finančno obdobje družbe GEF od 1. oktobra do 30. septembra, medtem ko so bili stroški zabeleženi po metodi Komisije, ki začetek finančnega obdobje postavlja v julij. Čeprav naj ta podatek ne bi bil jasen, ko je GEF predložila obračune, je ta v nadaljevanju v dopisu z dne 31. januarja 2000 podala pojasnila, ki bi jih bilo treba upoštevati pri pripravi končnega revizijskega poročila.

100 Nazadnje GEF prouči druge stroške, ki so jih zavrnili revizorji in se nanašajo na postavki „potni stroški in dnevnice" ter „drugi stroški". GEF zatrjuje, da zavrnitev stroškov iz teh dveh postavk, ki izhaja iz osnutka revizijskega poročila, končnega revizijskega poročila, kakor tudi iz dopisa o odobritvi stroškov za četrto obdobje, ni pravilna, saj je dokumentirala in upravičila vse te stroške. Poleg tega očita Komisiji, da ni upoštevala stališč g. Pirenneja iz dopisa z dne 31. januarja 2000. GEF predlaga, da v okviru tega postopka ponovno predloži dokaz o vseh teh stroških.

101 V zvezi z zneskom 3145,05 EUR, plačanim za študijo Datamonitor, GEF zatrjuje, da gre za strošek, prijavljen v okviru stroškov projektne dokumentacije, ki so ga revizorji napačno opredelili kot sestavino tehnične pomoči. Za plačilo tega stroška naj torej ne bi bila potrebna predhodna odobritev Komisije na podlagi člena 13(3) splošnih pogojev. GEF poleg tega trdi, da je študijo in fakturo, ki sodi zraven, predložila revizorjem, ki pa niso hoteli popraviti svoje napake.

102 V zvezi s postavko „drugi stroški“ in še zlasti s prijavo stroškov v višini 1790,31 EUR, ki je izkazana s fakturami in se nanaša na plačilo manjših stvari v knjigarnah, GEF zatrjuje, da gre za del povračljivih stroškov, specifičnih za dokumentacijo, do višine 11.056 EUR, in da je bila ta dokumentacija potrebna za izvedbo projektnih nalog.

103 Komisija spodbija utemeljenost tega tožbenega razloga, pri čemer zatrjuje, da ni kršila svojih pogodbenih obveznosti.

b) Presoja Sodišče prve stopnje

Uvodne ugotovitve

104 Najprej je treba spomniti, da se je GEF skladno s pogodbo zavezala izvesti projekt, opredeljen v tehnični prilogi. Ta projekt je bil pomoč FIWG, in sicer z izvršitvijo šestih različnih nalog, med katerimi je vsaka od njih določala seznam različnih storitev, ki jih je bilo treba opraviti.

105 Prav tako je treba spomniti, da skladno s členom 6 Odločbe 94/763 pogodba med drugim natančneje določa določbe administrativnega, finančnega in tehničnega nadzora, ki se nanašajo na projekt.

106 GEF je tako med drugim morala skladno s členom 6 pogodbe in členom 9 splošnih pogojev predložiti Komisiji štiri periodična poročila o napredku del, in sicer vsakih šest mesecev od datuma začetka pogodbe. To naj bi omogočilo Komisiji oceniti dosežena napredek in sodelovanje v okviru projekta ali vsake druge naloge v zvezi z njim. GEF je prav tako morala predložiti končno poročilo glede dela, ciljev, rezultatov in zaključkov projekta. Skladno s členoma 4 in 5 pogodbe je GEF morala nazadnje Komisiji vsakih šest mesecev od datuma začetka pogodbe predložiti štiri izkaze stroškov, ki ustrezajo istim obdobjem kot štiri zgoraj omenjena poročila, da bi Komisija lahko izplačala temu ustrezna delna plačila.

107 Pogodba je poleg tega določala pogoje, pod katerimi je treba povrniti različne kategorije stroškov družbe GEF.

108 Glede na navedeno in tudi glede na odgovor, ki ga je GEF podala na vprašanja, ki jih je v zvezi s tem na obravnavi zastavilo Sodišče prve stopnje, je treba ugotoviti, da tožeča stranka ni dokazala, v čem bi lahko vprašanje, ali je treba pogodbo šteti za pogodbo o subvenciji, vplivalo na rešitev spora. Posledično je treba vprašanje, v kolikšni meri so pogodbene stranke izpolnile svoje pogodbene obveznosti, presojati samo ob upoštevanju pogodbenih določil (glej v tem smislu zgoraj v točki 73 navedeno sodbo Toditec proti Komisiji, točka 77).

109 Nadalje je treba proučiti pogodbena določila o različnih kategorijah stroškov, ki jih se jih lahko uveljavlja v okviru izvedbe projekta, in tudi o pogojih povračila teh stroškov.

110 Glede kategorij stroškov, ki se jih lahko uveljavlja za izvedbo projekta in so predvidene v členu 13 splošnih pogojev, in sicer stroški dela, stroški omrežja, drugi stroški, bistveni posebni stroški, člen 12(1) splošnih pogojev določa, da so povračljivi

stroški dejanski stroški, ki so nujni za projekt, se jih lahko dokaže in so nastali v projektnem obdobju. Drugi odstavek iste določbe poleg tega določa, da se pričakovane stroške dela po kategorijah določi samo kot oceno in da je prenos predvidenega proračuna iz ene kategorije v drugo mogoč, če namernost projekta ni bistveno prizadeta.

111 Člen 13(1), drugi pododstavek, splošnih pogojev določa, da se bo zahtevi, da morajo biti vse prijavljene delovne ure osebja zabeležene in potrjene, v najmanjši meri ugodilo s tem, da vodja projekta ali vodstveni delavec v podjetju pogodbeniku najmanj enkrat mesečno potrdi zabeleženi delovni čas. Člen 15(1) splošnih pogojev poleg tega natančneje določa, da mora pogodbenik med drugim redno in skladno s pravili države, v kateri ima sedež, voditi ustrezno računovodstvo ter ustrezno dokumentacijo za utemeljitev zabeleženih stroškov in ur, ki morajo biti na voljo revizorjem.

112 Iz navedenega izhaja, da mora GEF predložiti dokaz, da so stroški, prijavljeni v različnih izkazih stroškov, ki jih je predložila Komisiji, dejanski stroški, ki so bili dejansko potrebni in so nastali zaradi izvedbe projekta med trajanjem tega. Iz navedenega prav tako izhaja, da mora GEF pri predložitvi tega dokaza spoštovati zahteve iz člena 13(1) in člena 15(1) splošnih pogojev ter da mora voditi potrjen zapisnik delovnih ur, kakor tudi računovodstvo, skladno z veljavnimi belgijskimi pravili.

113 Glede na te ugotovitve navajanje, oprto na člen 1235(1) belgijskega civilnega zakonika, ki ga je razvila GEF v podkrepitev svoje tožbe, da bi se Komisiji naložila izstavitev dobropisa za znesek 273.516 EUR, ni utemeljeno. To navajanje namreč Komisiji nalaga dokazno breme, da je bil znesek 273.516 EUR, za katerega je Komisija zahtevala povračilo z obvestilom o dolgu z dne 11. julija 2001, družbi GEF plačan, ne da bi bil dolgovan.

114 Ta zahteva Komisije po povračilu pa je oprta na člen 16(3) splošnih pogojev, ki določa, da če je skupni prispevek za projekt, vključno z rezultatom revizije, nižji od plačil, opravljenih za projekt, mora pogodbenik Komisiji nemudoma vrniti razliko. Ugotovitev, da je znesek plačil, opravljenih za projekt, višji od skupnega finančnega prispevka za projekt, temelji na dokazu stroškov, nastalih pri izvedbi projekta, katerega breme skladno s pogodbo nosi GEF in ne Komisija.

115 Iz navedenega izhaja, da je zahteva, da se Komisiji naloži izstavitev dobropisa za znesek 273.516 EUR, s čimer bi se razveljavilo znesek obvestila o dolgu Komisije z dne 11. julija 2001, vezana na zahtevo po povračilu zneska 40.693 EUR, ker se obe opirata na zatrjevano spoštovanje pogodbenih obveznosti družbe GEF. Če bi ta dokazala spoštovanje svojih pogodbenih obveznosti, bi iz tega nujno izhajalo, da bi imela GEF pravico do plačila zneska 40.693 EUR in da Komisijino obvestilo o dolgu za znesek 273.516 EUR ne bi imelo več nobene podlage.

116 V teh okoliščinah je treba proučiti utemeljenost zahteve družbe GEF za vsako od kategorij stroškov, za katere zahteva povračilo in za katere trdi, da je predložila dokaze, in sicer stroške „dela“, vključujoč plačilo g. Goldfingerja in nekatere stroške v zvezi s postavkama „potni stroški in dnevnice“ ter „drugi stroški“.

Stroški „dela“

117 Ob različnih navedbah družbe GEF v zvezi s stroški dela se pojavljajo predvsem tri vprašanja: prvič, ali je Komisija sprejela presežek števila predvidenih delovnih ur, kakor tudi izravnave plačnih tarif, uporabljenih za izračun stroškov dela, prvotno

predvidenih v pogodbi; drugič, ali je GEF skladno s pogodbenimi določbami predložila dokaz o delovnih urah, za katere je trdila, da so bile opravljene za izvedbo projekta, in tretjič, ali so v ugotovitvah revizorjev v poročilu o drugi tehnični presoji ter v končnem revizijskem poročilu nepravilnosti glede delovnih ur in stroškov dela.

— O vprašanju, ali je Komisija odobrila povišanje delovnih ur in uskladitev plačnih tarif, prvotno predvidenih v pogodbi

118 Najprej je treba ugotoviti, ali Komisijino sprejetje izkazov stroškov, ki jih je predložila GEF, in delna plačila iz tega naslova pomenijo odobritev presega delovnih ur, kakor tudi izravnavo plačnih tarif, prvotno predvidenih v pogodbi.

119 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da pogodba glede prispevka Komisije v členu 3(1) in (2) določa, da bo Komisija prispevala 100 % povračljivih stroškov stroška, in sicer do višine 440.000 EUR, kar je celotni predvideni strošek omenjenega projekta.

120 Na podlagi člena 4 pogodbe , ki določa koledar plačil Komisije, bo prispevek Komisije plačan najprej s predujmom 165.000 EUR, potem pa z delnimi plačili v dveh mesecih po odobritvi ustreznih periodičnih poročil o napredku del in izkazu stroškov. Nazadnje bo ostanek njenega celotnega dolgovanega prispevka plačan

v dveh mesecih od odobritve zadnjega poročila, dokumenta ali druge storitve, ki sodi v okvir projekta iz tehnične priloge, in izkazu stroškov za zadnje obdobje, kot je predviden v členu 5(2) pogodbe.

121 Člen 16 splošnih pogojev določa, da se bodo, razen člena 17 o reviziji, vsa plačila štela kot predujmi do odobritve drugih storitev, ki sodijo v okvir projekta, ali če tega ni, do odobritve končnega poročila. Odstavek 3 istega člena med drugim določa, da če je skupni finančni prispevek za projekt, vključno s tistim iz revizije, nižji od plačil, opravljenih za projekt, mora pogodbenik Komisiji nemudoma vrniti razliko .

122 Iz vseh teh določb izhaja, da je treba vsa plačila Komisije, opravljena iz naslova predujmov ali delnih plačil, dokler določeni zgoraj omenjeni pogoji niso izpolnjeni, šteti za začasna plačila.

123 Na podlagi člena 16 in 17 splošnih pogojev so namreč vsa ta plačila Komisije opravljena s pridržkom pregleda in torej pred takšnim pregledom ali pred iztekom za to predvidenega roka ne morejo predstavljati dokončne poravnave izkaza stroškov. V dopisih o odobritvi izkazov stroškov, ki jih je Komisija poslala družbi GEF 19. marca 1998, 14. decembra 1998, 27. julija 1999 in 14. decembra 2000, je med drugim izrecno navedeno, da „[s]o [bili] prijavljeni stroški (oziroma kakor smo jih popravili) preverjeni in ocenjeni ter skladni s periodičnim poročilom o napredku in pogodbo (glej prilogo II, naslov D), s pridržkom pregleda, izravnave po novem izračunu ali po reviziji in odobritvi plačnih tarif".

124 Posledično, in to čeprav je, kot navaja GEF, Komisija pozorno in podrobno spremljala potek projekta ter je podala pozitivna mnenja glede tega in ni nikoli podala negativnih pripomb glede prijavljenih stroškov ne glede uporabljenih plačni tarif, dejstvo, da je Komisija sprejela v vednost izkaze stroškov, ki ji jih je predložila GEF po nekaterih izravnavah zaradi zavrnitve določenih stroškov, in da ji je iz tega naslova plačala določene zneske, ne pomeni nujno odobritve bistveno višjega števila delovnih ur ali spremembe uporabljenih plačnih tarif. Namen revizije Komisije je bil namreč ugotoviti prav utemeljenost stroškov, uveljavljanih skladno s pogodbenimi določbami. Zato se za izkaze stroškov lahko šele po finančni reviziji šteje, da jih je Komisija odobrila.

125 Nadalje je treba proučiti, pod katerimi je pogoji je mogoča sprememba delovnih ur, prvotno predvidenih v pogodbi, ki naj bi bila po mnenju družbe GEF nujna zaradi razvoja okolja, v katerem je potekal projekt.

126 V zvezi s tem je treba že takoj poudariti, da je GEF glede uporabljenih plačnih tarif na obravnavi v odgovor na vprašanje Sodišča prve stopnje pojasnila, da navedba teh tarif v tem sporu izhaja iz hkratne uskladitve števila ur in urnih tarif ter iz kombinacije teh dveh dejavnikov v skupnem znesku prijavljenih stroškov za izvedbo projekta. Vendar pa iz spisa izhaja, da GEF ni podala nobenega očitka glede izravnave omenjenih uporabljenih plačnih tarif niti ni ugovarjala znesku tarif, ki jih je Komisija določila v reviziji.

127 Presoja Sodišča se bo nanašala torej izključno na število delovnih ur, namenjenih projektu.

128 Glede tega je treba ugotoviti, da v različici iz priloge 3, priložene odgovorom družbe GEF na vprašanja Sodišča prve stopnje, tehnična priloga v točki 3.7 vsebuje tabelo, naslovljeno „1. Human Resources Requirements per Task (in man/days)“, iz katere izhaja, da je število dni na osebo, predvideno s pogodbo za šest nalog, opisanih v tehnični prilogi, določeno na 447, kar ustreza 3576 delovnim uram (447 dni/osebo x 8 ur = 3576 ur) in na 894 delovnih ur na polletje (3576 delovnih ur: 4 polletja = 894 ur na polletje).

129 Tabela, naslovljena „Cost estimates per Task (in ECU)“ (v nadaljevanju: tabela 2), ki je v isti točki 3.7, vsebuje oceno stroškov za vsako od šestih nalog glede na kategorijo virov.

130 V tehnični prilogi iz priloge 3, priložene odgovorom družbe GEF na vprašanja Sodišča prve stopnje, ni več tabele, naslovljene „Unit Costs Assumptions (in ECU)“ (v nadaljevanju: tabela 3), ki določa dnevno tarifo za delovne ure, ki so jih opravili zlasti „projektni menedžer“ (1050), „višji svetovalec“ (1050), „svetovalec“ (650) in „strokovnjak za informatiko“ (300), ter je bila povzeta v različici tehnične priloge, priložene tožbi. GEF pa je kljub temu k tem odgovorom priložila tabelo z dnevnimi tarifami, ki se zelo malo razlikujejo od tistih, navedenih zgoraj, uporabljenih za opravljene delovne ure.

131 Poleg tega ista točka 3.7 tehnični priloge, priložene odgovorom družbe GEF na vprašanja Sodišča prve stopnje, vsebuje tabelo, naslovljeno „Total cost estimates per Task (in ECU)“ (v nadaljevanju: tabela 4), ki določa znesek stroškov za vsako nalogo in tudi ocenjeni skupni strošek projekta, to je 440.000 EUR.

132 Iz teh tabel izhaja, da je najvišji znesek 440.000 EUR, določen v členu 3(1) in (2) pogodbe, zaokrožena vsota ocen delovnih ur, računanih v dneh na osebo, potrebnih za izvedbo vsake naloge (določenih s tabelo 1), pomnoženo s tarifo (določeno v tabeli 3). Vsi ti podatki so podlaga za izračun najvišjega zneska 440.000 EUR in so zaradi tega, tako kot najvišji znesek, bistvena sestavina pogodbe.

133 Cilj tehnične presoje nekega projekta, kot je ta od zadevnega projekta iz tehnične priloge, je namreč strankam omogočiti dogovor o oceni skupnega proračuna projekta, ki določa okvir finančnega prispevka Komisije. V predmetni zadevi je bila ocena tega proračuna opravljena na podlagi zgoraj omenjenih podatkov, pri čemer je med strankama obstajalo soglasje glede ocene vsakega od teh podatkov, osrednji pa je bil obseg dela. Zato so ti podatki objektiven kriterij za presojo potrebnosti stroškov, prijavljenih za pravilno izvedbo projekta, ter za presojo, ali so ti podatki ali vsaka morebitna izravnava teh, skladni s pogodbo.

134 Med drugim je treba poudariti, da je edini način spremembe ocenjenih stroškov, ki je določen v členu 12(2) splošnih pogojev in pri katerem ne gre za njihov dvig, ampak samo za prerazporeditev določenih stroškov v kategorijo, v katero niso bili prvotno razporejeni, dovoljen samo, če namernost projekta ni bistveno prizadeta.

135 V navedeni zadevi iz spisa, zlasti iz končnega revizijskega poročila, izhaja, da je GEF za štiri obdobja prijavila 2827, 2878, 3005 in 3569 delovnih ur, namesto 894 ur, s pogodbo ocenjenih za polletje.

136 Treba pa je ugotoviti, da takšno precejšnje povečanje delovnih ur, potrebnih za izvedbo projekta ter ocenjenih za vsako nalogo in za vsako kategorijo stroškov, lahko, tako kot prerazporeditev stroškov, predvidena v členu 12(2) splošnih pogojev, vpliva na obseg in učinek projekta, kolikor obseg dela, namenjenega projektu, določa lastnosti projekta. Vsaka uskladitev pogodbe, potrebna zaradi bistvenega povišanja obsega dela zaposlenih, namenjenega projektu, naj bi skladno s členom 8 pogodbe zahtevala njeno spremembo, v obliki pisnega dogovora med pooblaščenimi predstavniki strank.

137 Tega sklepa ne more omajati dejstvo, na katero se sklicuje GEF, da naj njena zahteva ne bi vključevala prispevka, višjega od najvišjega zneska 440.000 EUR. Če je ta znesek zgornja meja, ki se je ne sme preseči, pa zato ta znesek ni spodnja meja povračila stroškov, namenjenih projektu, niti edino merilo za presojo prijavljenih stroškov dela. Pogodba med drugim za povračljive stroške določa nekatere natančne pogoje, vključno s tistimi o predložitvi potrebnega dokaza, tako da Komisija ni mogla opraviti nobenega pogodbenega plačila le zato, ker njen prispevek ni presegel najvišjega zneska 440.000 EUR.

138 Nazadnje, iz spisovnega gradiva ne izhaja, da je GEF predlagala Komisiji uskladitev pogodbe, s katero bi se spremenil prvotno ocenjeni delovni čas za projekt, kar bi bilo potrebno zaradi razvoja okolja, v katerem je potekal projekt.

139 Družbi GEF tako ni uspelo dokazati nepravilnosti trditve iz drugega poročila o tehnični presoji, da revizorjem ni bil predložen noben dokaz, da je Komisija odobrila bistveno spremembo delovnega časa, prvotno predvidenega za projekt.

— Dokaz delovnih ur, porabljenih za projekt

140 Glede vprašanja, ali je GEF predložila dokaz o stroških dela, za katere trdi, da so nastali za izvedbo projekta, je treba naprej opomniti, da kot je bilo navedeno zgoraj v točkah od 110 do 112, za dokazovanje nujnosti in dejanske porabe dejanskih stroškov, prijavljenih za izvedbo projekta in med trajanjem tega, veljajo natančno določeni pogoji. Tako je morala GEF voditi zapisnik delovnih ur, ki ga je vodja projekta ali pooblaščeni vodstveni delavec v podjetju najmanj enkrat mesečno potrdil. Poleg tega je morala ohraniti računovodstvo in ustrezno dokumentacijo, ki sta morala biti dostopna za revizijo, da bi se lahko podprlo ter upravičilo prijavljene stroške in ure.

141 Ugotoviti je torej treba, ali dokumenti, ki jih je za revizijo pripravila GEF, izpolnjujejo pogoje, ki jih za dokaz stroškov dela, namenjenih projektu, zahteva pogodba.

142 V zvezi s tem iz spisovnega gradiva izhaja, da je treba proučiti tri vrste dokumentov. Pri prvi gre za računovodstvo in dokumentacijo, ki ju mora GEF na podlagi člena 15(1) splošnih pogojev voditi skladno z belgijskimi veljavnimi pravili. Druga vrsta se nanaša na dokumente, ki za vsakega zaposlenega določajo skupno število delovnih ur na mesec in morajo biti izpolnjeni skladno s pravili socialnega sekretariata Securex ter so podlaga za plačilo plač in socialnovarstvenih prispevkov (v nadaljevanju: seznami prisotnosti Securex). Tretjo vrsto sestavljajo dodatni seznami prisotnosti, ki jih je med revizijo pripravil g. Goldfinger na podlagi pogodb o zaposlitvi in pisarniškega urnika, ki ni vseboval seznamov ur, seznami, v katerih so bile navedene porabljene delovne ure na dan za vsako od poklicnih skupin, vključeno v projekt (v nadaljevanju: dodatni seznami prisotnosti).

143 Glede prve vrste dokumentov Komisija ne spodbija, da ji je GEF izpolnila in poslala finančna vprašalnika in štiri izkaze stroškov s podrobnim obračunom stroškov dela, vključno s številom delovnih ur in z enotno tarifo. Prav tako ne spodbija dejstva, da je GEF vodila računovodstvo skladno z belgijskimi veljavnimi pravili in da je bilo to dano na voljo revizorjem. Med drugim iz točke 3 osnutka revizijskega poročila in tudi iz končnega revizijskega poročila, pod naslovom „Book keeping analysis", izhaja, da so revizorji ugotovili, da je GEF letno pripravila finančno poročilo in da so bili stroški, nastali zaradi predstavitve izkazov stroškov, prikazani v računovodstvu družbe GEF. Vendar pa dejstvo, da so revizorji preverili, da so bili izkazi stroškov glede tega skladni z obračuni družbe GEF, ne pomeni, da je ta vodila dokumentacijo, potrebno za potrditev in utemeljitev, skladno s pogodbo, v okviru projekta prijavljenih stroškov in ur. Proučiti je namreč treba dve drugi zgoraj omenjeni vrsti dokumentov.

144 Tako Komisija glede druge vrste dokumentov priznava, da je GEF shranila sezname prisotnosti Securex, in potrjuje, da so bili ti predloženi revizorjem med revizijo z dne 18. in 21. junija 1999 ter poslani Komisiji 20. novembra 2000. Vendar pa teh seznamov prisotnosti, kot to Komisija pravilno navaja, ni mogoče šteti za zapisnike delovnih ur v smislu člena 13(1), drugi pododstavek, splošnih pogojev, razen če določajo, da so bile v njih navedene ure dejansko porabljene za projekt. Vendar pa je GEF na obravnavi priznala, da ti seznami ne vsebujejo takšnih podatkov.

145 Res je, kakor to zatrjuje GEF in kar tudi Komisija priznava v svojem dopisu z dne 20. marca 2000, da pogodba ne zahteva nobenega posebnega obrazca za beleženje delovnih ur. Kljub temu pa iz člena 13(1), drugi pododstavek, in člena 15(1) splošnih pogojev izhaja, da mora biti dokumentacija ustrezna za utemeljitev ter upravičenje stroškov in ur, dejansko nastalih zaradi projekta. Ker je finančni prispevek Komisije pogojen s tem, da so dejanski in potrebni stroški pogodbenika povezani le

s projektom, ustreznost dokumentacije, ki jo zahtevajo zgoraj omenjene določbe, vključuje, da naj GEF v svojih zapisnikih stroškov jasno navede, da se prijavljeni stroški in ure dejansko nanašajo na izvedbo projekta. Posledično, kot je to pravilno navedla Komisija, morajo ti dokumenti natančno navesti število delovnih ur, identiteto prejemnika plačila, njegovo dejansko plačilo ter zvezo med stroški in nalogami, ki jih pokriva finančni prispevek Komisije.

146 Glede tretje vrste dokumentov GEF v svojih vlogah ne spodbija trditev Komisije, da je g. Goldfinger med revizijo pripravil dodatne sezname prisotnosti na podlagi pogodb o zaposlitvi in pisarniškega urnika, ki ni vseboval niti imen zaposlenih niti seznama za projekt porabljenih ur. Prav tako ne zatrjuje, da seznami navajajo imena zaposlenih v okviru projekta in da vsebujejo podpise. GEF poleg tega priznava, da ti seznami odstopajo od seznamov prisotnosti Securex, in sicer gre za skupno razliko 120 ur (dopis g. Pirenneja z dne 31. januarja 2000).

147 Ni sporno, da je dodatne sezname prisotnosti in sezname prisotnosti Securex, kot dokaz o času, ki ga je za projekt porabil vsak od zaposlenih družbe GEF, mogoče sprejeti samo, če je mogoče ugotoviti, da izpolnjujejo pogoje iz zgoraj omenjene točke 145.

148 Poleg tega na podlagi člena 13(1), drugi pododstavek, splošnih pogojev dokumente o beleženju delovnih ur najmanj enkrat mesečno potrdi vodja projekta ali pooblaščeni vodstveni delavec v podjetju. Ta zahteva, ki je bistveni vidik izpolnitve obveznosti vodenja potrjenega zapisnika prijavljenih delovnih ur, vključuje vodenje tega zapisnika med celotnim projektnim obdobjem, kar pomeni, da je treba delovne ure beležiti sproti z izvedbo nalog, torej se ni mogoče zadovoljiti z naknadno pripravo dodatnih seznamov prisotnosti.

149 Glede na predhodne ugotovitve ni mogoče za skladne z dokaznimi zahtevami iz pogodbe šteti niti sezname prisotnosti Securex – zaradi zgoraj omenjenega neobstoja specifikacije stroškov in ur – niti dodatne sezname prisotnosti, z dne 18. in 21. junija 1999, predložene med revizijo – na podlagi enakih razlogov in ker jih ni najmanj enkrat mesečno potrdil vodja projekta ali pooblaščeni vodstveni delavec v podjetju.

150 Poleg tega ni mogoče sprejeti trditve, ki jo je GEF prvič podala na obravnavi, da je g. Goldfinger pripravil sezname prisotnosti, jih ažuriral in shranil na informacijski medij. Na podlagi takšne okoliščine, čeprav dokazane, ne bi bilo mogoče ugotoviti, da ti seznami izpolnjujejo pogoje iz zgornje točke 145, saj je GEF na obravnavi priznala, da ni nikoli pomislila, da bi predložila dokaz glede datuma priprave omenjenih dokumentov.

151 Med drugim GEF med drugo tehnično presojo ni predložila drugih dokumentov, ki bi utemeljevali prijavljene stroške, tako da je bilo mogoče ugotovitve osnutka revizijskega poročila povzeti v končnem revizijskem poročilu.

152 V teh okoliščinah trditev strank v zvezi z navedbami iz končnega revizijskega poročila glede seznamov, ki jih je pripravil g. Goldfinger, ni treba proučiti z vidika, da naj ti ne bi bili pravilni glede datuma začetka pogodbe in glede 202 ur, prijavljenih za strokovnjaka za informatiko v juliju in oktobru 1997. Ker teh seznamov ni mogoče šteti za skladne z dokaznimi zahtevami iz pogodbe, presoja zgoraj omenjenih napak ni smiselna.

153 Posledično je treba ugotoviti, da GEF za svoje zaposlene ni vodila seznamov prisotnosti v smislu člena 13(1), drugi pododstavek, splošnih pogojev.

154 Glede plačila g. Goldfingerja je treba najprej ugotoviti, da GEF zatrjuje le, da Komisija ni upoštevala stališča, ki ga je zagovarjala v dopisu g. Pirenneja z dne 31. januarja 2000 glede osnutka revizijskega poročila. V tem dopisu je g. Pirenne potrdil pravilnost izračuna plačila g. Goldfingerja in tudi dejstvo, da je to plačilo sprejemljiv strošek, glede na razmere na belgijskem trgu, kar je GEF navedla že v svojem predhodnem dopisu z dne 30. julija 1999.

155 Nadalje, iz osnutka revizijskega poročila z dne 1. decembra 1999 izhaja, da so revizorji opravili nov izračun omenjenega plačila, ker je to vključevalo premije za tri leta in da bi se upoštevalo le skupni znesek premij za dve leti.

156 Zato, kolikor GEF z ničimer ne ugovarja popravku upoštevnega obdobja, še vedno ni dokazala, da so revizorji znesek, ki ga je iz naslova teh premij prejel g. Goldfinger, napačno znižali, tako da se je upoštevalo samo premije za dve leti, kar ustreza projektnemu obdobju.

157 Iz vsega navedenega izhaja, da GEF ni dokazala niti stroškov dela, prijavljenih za izvedbo projekta, niti nepravilnosti revizijskega izračuna plačila g. Goldfingerja.

— O zatrjevanih nepravilnostih revizorjev glede delovnih ur ter stroškov dela, navedenih v poročilu o drugi tehnični presoji in v končnem revizijskem poročilu

158 Proučiti je treba trditve družbe GEF glede vprašanja, ali so revizorji naredili nepravilnosti glede postopka med drugo tehnično presojo in rezultatov te glede delovnih ur ter glede njihovih ugotovitev v končnem revizijskem poročilu glede stroškov dela.

159 Glede druge tehnične presoje s 24. maja 2000 je treba najprej zavrniti trditev družbe GEF o nepravilnosti postopka revizorjev. Po mnenju družbe GEF ti niso spoštovali obsega pooblastil za presojo, omenjenega v dopisu Komisije z dne 20. marca 2000, kolikor je niso vprašali, koliko časa je namenila vsaki nalogi, niti niso opravili primerne ocene časa, namenjenega projektu. Njihov pristop, po katerem se je razdelilo skupno število delovnih ur, prvotno predvideno za različne naloge, naj ne bi bil skladen s pogodbo, ki za podlago za plačilo ne določa ocenjenih stroškov, ampak samo dejansko prijavljene in utemeljene stroške.

160 Glede tega je treba na eni strani spomniti, da je Komisija v dopisu z dne 20. marca 2000 navedla, da je bila podlaga za izravnave iz osnutka revizijskega poročila ocenjeno skupno število delovnih ur, ki je bilo po mnenju ocenjevalcev prvotnega predloga razumno za izvedbo nalog. Komisija je zaradi odločnega ugovarjanja družbe GEF glede teh izravnav v dopisu z dne 20. marca 2000 predlagala novo tehnično revizijo, da bi se ugotovilo natančno število ur, ki se jih lahko razumno uveljavlja za vsako od nalog, izvedenih skladno s tehnično prilogo pogodbe.

161 Po drugi strani priloga I poročila o drugi tehnični presoji, ki navaja, da je namen presoje ponovno proučiti čas, ki je razumno potreben za izvedbo projekta, določa, da mora zato, ker je bila za projekt že opravljena ena tehnična presoja, poudarek biti, prvič, na potrditvi ali nepotrditvi predhodne presoje, drugič, na presoji skladnosti izvedenih nalog z načrtom dela iz tehnične priloge, tretjič, na presoji pravilne izvedbe nalog, in četrtič, na presoji števila ur, ki se jih lahko razumno uveljavlja za vsakega zaposlenega ali za kategorijo zaposlenih.

162 Poleg tega iz poročila o drugi tehnični presoji, med katero je g. Goldfinger predstavil izvedeno projektno delo in odgovoril na vprašanja, zastavljena v okviru dveh temu namenjenih sestankov, izhaja, da so revizorji najprej ugotovili, da je bilo za projekt, katerega tehnični opis je zahteval začetni proračun v višini 22 delovnih mesecev na osebo, potrebnih trikrat več sredstev. Po njihovem mnenju ta sprememba za izvedbo projekta potrebnih ur ni bila utemeljena z nobeno dokumentacijo niti je ni Komisija odobrila. Nadalje so revizorji menili, da je težko povezati opravljeno delo z obstoječo dokumentacijo. Kot navaja to poročilo, je to težavo priznal g. Goldfinger, ki je navedel, da so bile te storitve zajete z več dokumenti in da se jih je usklajevalo sproti, da bi se upoštevalo zelo hitro se spreminjajoče okoliščine. G. Goldfinger je poleg tega dodal, da se določenih storitev zaradi pomanjkanja interesa strank ni opravilo.

163 Revizorji so nadalje ugotovili, da za ta pojasnila ni bil predložen noben dokument. Prav tako niso našli nobenega podatka glede višine virov, porabljenih za vsak del nalog, edini podatek, ki je bil na voljo, se je nanašal na skupne stroške v belgijskih frankih. G. Goldfinger je bil pozvan predložiti podatke glede tega, vendar naj ne bi podal nobenih pojasnil.

164 Teh ugotovitev GEF ne spodbija, ampak samo navaja, da se teh izračunov nihče ni potrudil preveriti s projektno ekipo.

165 Nazadnje iz ugotovitev iz zgoraj navedenih točk od 140 do 153 izhaja, da GEF ni vodila zapisnika delovnih ur skladno s členom 13(1), drugi pododstavek, splošnih pogojev.

166 Glede na vse zgoraj navedeno je treba najprej poudariti, da nobeno pogodbeno določilo Komisiji ne nalaga obveznosti predlagati dodatno tehnično revizijo. Glede tega iz spisa izhaja, da GEF nikoli, niti pred Sodiščem prve stopnje, ni spodbijala svojega soglasja glede izvedbe omenjene revizije.

167 Nadalje je treba ugotoviti, da se, tako kot izhaja iz obsega pooblastil za revizorje pri tej reviziji, ki je omenjeno zgoraj v točki 161 in po katerem je šlo za pregled prve revizije glede časa, razumno potrebnega za izvedbo projekta, sodi omenjena revizija v okvir pogodbenih obveznosti, ki sta jih sprejeli stranki.

168 Če drži, da ocenjevalci pri opravljanju svoje naloge niso mogli priti do rezultata, skladnega z željami družbe GEF, da bi se priznalo čas, za katerega trdi, da se ga je porabilo za vsako projektno nalogo, pa iz tega kljub temu ne izhaja, da GEF po tem rezultatu od Komisije ni zahtevala pridobitve strokovnega mnenja. GEF prav tako, kot je to navedeno zgoraj v točki 150, ni nikoli pomislila, da bi predložila dokaz glede datuma shranitve na informacijski medij dodatnih seznamov prisotnosti, ki bi skladno z zahtevami splošnih pogojev dokazovali prijavljene delovne ure.

169 Nazadnje, v odgovoru na vprašanje, ki ga je na obravnavi zastavilo Sodišče prve stopnje, družbi GEF ni uspelo pojasniti, kako naj bi morali ocenjevalci ob neobstoju vsakršnega ustreznega dokaza opraviti razumno oceno prijavljenih delovnih ur.

170 Revizorji so torej, da bi preverili stroške, ki jih je prijavila GEF, pravilno menili, da ne morejo določiti števila ur, ki se ga lahko razumno pripiše projektu, ter so pravilno uporabili postopek, po katerem je bila podlaga za odobreno število delovnih ur prvotno ocenjeno število ur. V teh okoliščinah je uporabljeni postopek – po katerem se je razdelilo skupno število delovnih ur, prvotno predvideno za različne naloge, in po katerem je šlo za identično razdelitev, kot je tista iz tehnične priloge – očitno skladen s pogodbo.

171 Nadalje je treba zavrniti trditev družbe GEF, da, kolikor je v končnem poročilu o tehnični presoji z dne 21. septembra 1999 Komisija navedla, da je bilo delo opravljeno in da so bili viri dobro porabljeni, ni razumno, da je bilo število za projekt porabljenih delovnih ur, ki jih je odobrila Komisija med drugo tehnično presojo z dne 24. maja 2000, nižje od prvotne ocene.

172 Najprej je treba poudariti, da je to trditev treba brati skupaj z drugimi trditvami iz istega poročila. Tako so ocenjevalci navedli, da ni bilo jasno, da so bila prizadevanja pri izvedbi projekta skladna s prvotnimi načrti. Po mnenju ocenjevalcev, vodja projekta ni jasno povezal porabljenih virov s posameznimi nalogami, zaradi česar je bil otežen vsak poskus povezave dejavnosti, zajetih v vsaki nalogi, z ustreznimi viri. Na podlagi teh navedb so na splošno ocenili, da so bili viri dobro porabljeni. Poleg tega so v sklepih in priporočilih poročila dodali, da čeprav je bilo delo opravljeno in so bili viri porabljeni, vodja projekta ni bil dovolj obveščen o formalnih postopkih nadzora opravljenega dela in porabljenih virih, kar je njihovo delo otežilo, kolikor so morali večkrat predpostavljati učinek in stroške nalog, ki niso bile dobro dokumentirane.

173 Tako uvrščena v svoj okvir je trditev družbe GEF očitno splošna izjava, ki ni podprta s konkretnimi podatki in katere domet je omejen z ugotovitvijo na račun vodje projekta o nezadostnosti podrobnosti ter seznama v zvezi z opravljenim delom in s porabljenimi viri.

174 Nadalje, presoja Komisije v končnem poročilu o tehnični presoji, datiranim z 21. septembrom 1999, v obravnavanem primeru ni končna presoje Komisije glede pravilnosti stroškov, nastalih pri izvedbi projekta. Ta presoja je potekala v okviru revizije.

175 Nazadnje, dokončna presoja delovnih ur, potrebnih za izvedbo projekta in porabljenih v okviru tega, je odvisna od dokaza družbe GEF glede stroškov, povezanih s tem. Ker pa se dokumenti, ki jih je predložila GEF, niso šteli kot ustrezni za dokaz, ki ga glede tega zahteva pogodba, so se revizorji zatekli k vrednostim, prvotno ocenjenim s pogodbo, da bi ocenili prijavljene delovne ure in da bi odobrili stroške, porabljene za projekt. Te vrednosti niso najnižje ocene, tako da so lahko vrednosti, odobrene na podlagi preverjanj Komisije, nižje.

176 V navedeni zadevi ni sporno, da so revizorji naredili seznam storitev, ki skladno s tehnično prilogo sodijo v okvir vsake projektne naloge, ter da so menili, da so rezultati v zvezi z drugo in s tretjo nalogo izginili ali so bili razdrobljeni.

177 Na podlagi te presoje je bilo število delovnih ur, prvotno ocenjeno v tehničnem opisu iz pogodbe, znižano za ti nalogi.

178 V teh okoliščinah je glede druge tehnične presoje treba zaključiti, da so revizorji, zato ker GEF ni predložila nobenega dokaza, s katerim bi se utemeljilo prijavljene delovne ure, svoja preverjanja pravilno oprli na tehnični opis iz pogodbe in glede na neopravljene naloge znižali število prijavljenih ur.

179 Glede končnega revizijskega poročila GEF napačno spodbija ugotovitev revizorjev, ki je zajeta v osnutku revizijskega poročila in povzeta v končnem revizijskem poročilu ter temelji na analizi razmerja med prometom in stroški dela, da so bili izstavljeni stroški dela bistveno previsoko ocenjeni.

180 Iz dopisa Komisije z dne 20. marca 2000 namreč izhaja, da so revizorji, čeprav so menili, da je bila razporeditev stroškov v določenih primerih potrebna, preverjali samo podatke, ki jih je predložila GEF na podlagi svojega računovodstva. Dejstvo, da je bil v davčnem letu 1996/1997 ustvarjen promet v višini 6,5 milijona BEF in s stroški dela v višini 5,5 milijona BEF ter da je bil v davčnem letu 1997/998 bil ustvarjen skoraj enak promet, in sicer 6,2 milijona BEF, s stroški dela v višini 2,3 milijona, nakazuje, da so bili stroški dela, izstavljeni Komisiji, bistveno previsoko ocenjeni. Tudi ob predpostavki, kot to zatrjuje GEF, da bi predstavitev stroškov lahko vplivala na natančno predstavitev zadevnih obdobij, se je GEF pri pripravi finančnih obračunov tega dobro zavedala in bil jih lahko predstavila na drugačen način. Poleg tega je GEF v odgovoru na vprašanje, ki ga je glede tega zastavilo Sodišče prve stopnje, na obravnavi priznala, da je bila njena dolžnost zgoraj omenjene številke predstaviti tako, da bi se upoštevalo navedeno časovno postavko.

181 Iz navedenega izhaja, da je treba vse očitke glede stroškov dela zavrniti.

Stroški v zvezi s postavkama „potni stroški in dnevnice“ ter „drugi stroški“

182 GEF zatrjuje, da je dokumentirala in utemeljila vse stroške. To naj bi veljalo za stroške glede študije Datamonitor in nakupa manjših stvari v knjigarnah, kar GEF navaja kot primer svojega nestrinjanja z zavrnitvijo Komisije. Za vsako od postavk zadevnih stroškov je torej treba proučiti, ali je GEF predložila ustrezen dokaz.

— „Potni stroški in dnevnice“, prijavljeni v drugem izkazu stroškov

183 Iz osnutka revizijskega poročila, kakor tudi iz končnega revizijskega poročila, ki ga glede tega dobesedno povzema, izhaja, da je GEF v drugem izkazu stroškov prijavila znesek 261.869 BEF (6450 eurov) za stroške iz naslova „potni stroški in dnevnice“, ki sodijo pod postavko „stroški omrežja“.

184 V ta znesek je bil vključen strošek 126.871 BEF (3145,05 EUR) za plačilo študije, ki jo je opravil Datamonitor.

185 Komisija je prevrednotila znesek 62.750 BEF, prijavljen iz naslova potnih stroškov, ter ta znesek iz postavke „drugi stroški“ prenesla v postavko „potni stroški in dnevnice“.

186 Znesek 64.121 BEF, ki je bil pri drugem izkazu stroškov, ustreza torej rezultatu izračuna, pri katerem se od zneska 261.869 odšteje rezultat naslednjega izračuna, in sicer 261.869 – 126.871 + 62.750, kar da kot končni rezultat znesek 64.121.

187 Najprej glede zneska za plačilo študije Datamonitor (126.871 BEF) je Komisija svojo zavrnitev utemeljila z dejstvom, da tega stroška ni mogoče povrniti iz naslova postavke „drugi stroški". Menila je namreč, da bi moral biti ta strošek opredeljen kot storitev zunanje tehnične pomoči in uvrščen v postavko „drugi stroški" ter da bi ga zato morala skladno s členom 13(3), prva alinea, splošnih pogojev predhodno odobriti Komisija. Ni pa sporno, da take odobritve v obravnavanem primeru ni bilo.

188 Glede tega je treba ugotoviti, da iz fakture za ta strošek, priložene tožbi, ni mogoče določiti, na katero postavko se nanaša ta strošek.

189 Prav tako je treba ugotoviti, da je GEF, da bi spodbila potrebnost predhodne Komisijine odobritve, najprej v odgovoru na pisno vprašanje Sodišča prve stopnje zatrdila, da sodi študija Datamonitor v okvir projektne naloge 3 in da mora biti s tem povezani strošek uvrščen v postavko „dokumentacija", za katero tabeli 2 in 5 tehnične priloge določata skupni znesek v višini 11.056 EUR. Nadalje je na obravnavi navedla, da naj bi za stroške te študije veljal člen 13(4) splošnih pogojev, na podlagi katerega se odobritev Komisije domneva, če ta ni podala nobenega ugovora v dveh mesecih po prejemu pisnega zahtevka.

190 Glede na te ugotovitve Sodišče prve stopnje meni, da GEF ni predložila dokaza, s katerim bi dokazala, da stališče Komisije ni pravilno.

191 Po eni strani namreč študija Datamonitor, ki je bila zahtevana februarja 1998 pri pripravi finančnotehnološke delavnice z dne 27. marca 1998, ni publikacija za predstavitev podatkov o delu, opravljenem v okviru projekta, v smislu člena 13(3), tretja alinea, splošnih pogojev.

192 Po drugi strani tudi ob predpostavki, ki jo je GEF prvič zatrdila na obravnavi, da bi študija Datamonitor sodila v postavko „bistveni posebni stroški", predvideno v členu 13(4) splošnih pogojev, in da Komisija ne bi podala nobenega ugovora v dveh mesecih po prejemu pisnega zahtevka, družbi GEF ni uspelo dokazati, da je bila takšna zahteva predložena Komisiji.

193 V teh okoliščinah GEF ni dokazala, da stroški za študijo Datamonitor niso bili zunanja tehnična pomoč, ki sodi v postavko „drugi stroški". Posledično je Komisija pravilno zavrnila plačilo zneska omenjenega stroška.

194 Glede potnih stroškov se GEF v dopisu g. Pirenneja z dne 31. januarja 2000 sprašuje samo o utemeljenosti zavrnitve potnih stroškov, ki so bili prijavljeni v drugem izkazu stroškov ter so bili po mnenju družbe GEF dokumentirani, utemeljeni in zanje pogodba ni določala postopka odobritve, kolikor je šlo za potovanja znotraj EGS. Komisija je v odgovoru v dopisu z dne 20. marca 2000 pojasnila, da potni stroški v višini 62.750 BEF niso bili zavrnjeni, ampak preneseni iz postavke „drugi stroški" v postavko „potni stroški in dnevnice". Dopis se ne spušča v vprašanje neobstoja dokaza teh stroškov.

195 Na obravnavi je GEF priznala, da gre za stroške, ki so bili preneseni v drugo postavko in so ji bili plačani. Iz navedenega izhaja, da je očitek postal brezpredmeten.

— „Drugi stroški", prijavljeni v drugem izkazu stroškov

196 Iz osnutka revizijskega poročila in tudi iz končnega revizijskega poročila izhaja, da je GEF iz naslova postavke „drugi stroški" prijavila znesek 155.006 BEF (3818 EUR).

197 V tem znesku sta bila vključena strošek 62.750 BEF za potne stroške, ki ga je Komisija prenesla v postavko „potni stroški in dnevnice" (glej zgoraj navedeni točki 194 in 195), ter strošek 92.256 BEF za stroške telefona in interneta.

198 Glede zavrnitve tega zadnjega zneska GEF v dopisu g. Pirenneja z dne 31. januarja 2000 zatrjuje samo, da „bi lahko bilo vprašanje stroškov telefona in interneta predmet podrobne razprave, kolikor pogodba FIWG določa povrnitev stroškov interneta in zlasti storitve na spletni strani FIWG, vendar je [najraje ne bi] načel [...] zaradi pomanjkanja časa". V svojih odgovorih na vprašanja Sodišča prve stopnje je GEF menila, da ji pogodba in smernice dovoljujejo uveljavljati te stroške, kolikor zlasti tehnična priloga v tabeli 2, pod nalogo 5, določa znesek 5500 EUR za stroške interneta, pri čemer gre pri tej nalogi izključno za postavitev in vzdrževanje spletne strani. Na obravnavi je GEF zatrdila, da ta strošek ne sodi v postavko „režijski stroški", saj zajema variabilne stroške, ki so po naravi specifični in so zato v tehnični prilogi.

199 Komisija je v odgovoru v dopisu z dne 20. marca 2000 pojasnila, da so bili ti stroški zavrnjeni, ker so bili skladno s členom 13(5) splošnih pogojev zajeti v postavki „režijski stroški".

200 GEF zavrnitev stroškov iz postavke „drugi stroški" iz osnutka revizijskega poročila in povzeto v končnem revizijskem poročilu v splošnem pojmuje kot nepravilno, ampak ker ne predloži nobene posebne trditve, v čem naj stališče Komisije, predvsem razvrstitev teh stroškov v postavko „režijski stroški", ne bi bilo pravilno, niti trditve, zakaj naj bi se ti stroški nanašali izključno na projektno nalogo 5, je treba zavrniti trditve, ki jih je podala v zvezi s tem.

— „Drugi stroški", prijavljeni v tretjem izkazu stroškov

201 Iz osnutka revizijskega poročila in tudi iz končnega revizijskega poročila izhaja, da je GEF v tretjem izkazu stroškov iz naslova postavke „drugi stroški" prijavila znesek 318.034 BEF (7833 EUR).

202 V tem znesku sta bila vključena strošek 72.221 BEF (1790,31 EUR) za nakup manjših stvari v knjigarnah ter strošek 245.813 BEF (6093,54 EUR) za stroške telefona in interneta.

203 Glede zneska za nakup manjših stvari v knjigarnah (72.221 BEF) je Komisija svojo zavrnitev utemeljila z dejstvom, da te stvari niso imele nobene posebne zveze s projektom.

204 V svojih vlogah je GEF menila samo, da obstajajo povračljivi stroški, specifični za dokumentacijo, do višine 11.056 EUR, in da so bili ti nakupi potrebni za izvedbo projektnih nalog. Poleg tega je GEF, da bi pokazala zvezo med temi stroški in projektom, v prilogi k svojim odgovorom na vprašanja Sodišča prve stopnje predložila potrdila o plačilu za dve kreditni kartici, blagajniški račun, fakture dveh knjigarn, naročnino in dve strani navedb virov.

205 V zvezi s tem zadošča navesti, da ti dokumenti ne vsebujejo podatkov, na podlagi katerih bi se lahko ugotovila potrebna zveza med kupljeno knjigo ali publikacijo in projektom. Iz tega izhaja, da družbi GEF ni uspelo dokazati nujnosti teh stroškov in njihove zveze s projektom.

206 Glede zneska stroškov telefona in interneta (245.813 BEF) sta stališči Komisije in družbe GEF enaki že predstavljenima zgoraj v točkah od 197 do 200 glede enakih stroškov. Zato je treba zaradi razlogov, navedenih zgoraj v točki 200, trditve družbe GEF zavrniti.

— „Potni stroški in dnevnice“, zavrnjeni v dopisu o odobritvi stroškov za četrto obdobje

207 Glede stroškov, zavrnjenih v dopisu o odobritvi stroškov za četrto obdobje, in sicer znesek 3404 eure za „potne stroške in dnevnice“ iz postavke „stroški omrežja“ in znesek 1608 eurov za postavko „drugi stroški“, je Komisija svojo zavrnitev utemeljila z dejstvom, da ti stroški niso bili podprti s fakturami.

208 Glede tega zadostuje navesti, da GEF za te stroške ni predložila nobenega dokaza in zato ni dokazala, da je Komisija nepravilno zavrnila te stroške.

209 Ta tožbeni razlog je torej treba zavrniti.

2. *Četrti tožbeni razlog: kršitev načela izvrševanja pogodbenih obveznosti v dobri veri in načela učinkovite uprave*

a) Trditve strank

210 GEF najprej zatrjuje, da Komisija s svojim ravnanjem ni izpolnila obveznosti izvršitve pogodbe v dobri veri, pri čemer je kršila člen 1134, tretji odstavek, belgijskega civilnega zakonika.

211 Tako GEF navaja, da je Komisija vedela, prvič, da bo število delovnih ur, predvidenih za izvedbo projekta, preseženo in da je v določenem trenutku dejansko bilo preseženo, ter drugič, da je bila podlaga za izračun stroškov dela med začetno oceno in izpolnitvijo finančnega vprašalnika spremenjena, Komisija pa glede tega ni nikoli podala negativne pripombe. Komisija naj bi bila torej odobrila, da je GEF za projekt porabila več ur, kot je bilo ocenjeno na začetku z občutno nižjimi urnimi tarifami. GEF poleg tega navaja, da Komisija med pripravo končnega revizijskega poročila ni hotela upoštevati njenih pripomb glede osnutka revizijskega poročila. Posredovanje poročila iz druge tehnične presoje njenemu svetu dne 27. oktobra 2000 naj bi ji

preprečila podati pripombe glede tega poročila, ki naj bi bilo podlaga za končno revizijsko poročilo z dne 28. junija 2000. Nazadnje, Komisija naj bi bila zavrnila pripravo srečanja, ki ga je obljubila ob spremembi svojega odnosa do stroškov projekta.

212 GEF nadalje meni, da je Komisija, s tem ko ji ni v razumnem roku sporočila spremembe svojega stališča glede odobritve stroškov projekta, kršila načelo izvrševanja pogodbenih obveznosti v dobri veri in načelo učinkovite uprave. Komisija naj bi namreč GEF o spremembi svojega stališča obvestila decembra 1999, torej šest mesecev po koncu projekta in tri mesece po končnem poročilu o tehnični presoji. Že od predložitve prvega izkaza stroškov Komisiji marca 1998 pa naj bi bilo razvidno, da bo število ocenjenih delovnih ur preseženo, in ob predložitvi drugega izkaza stroškov oktobra 1998 naj bi bilo jasno, da je bilo število delovnih ur dejansko preseženo. GEF iz tega zaključuje, da ji Komisija svojih očitkov ni sporočila v razumnem roku, saj je imela na voljo dobro opremljeno službo, ki je od začetka pozorno spremljala projekt.

213 GEF v podkrepitev tega stališča navaja dve sodbi, prva je sodba hof van beroep te Brussel (Belgija) (višje sodišče v Bruslju) z dne 18. septembra 1991 (R. W., 1991-1992, str. 677)in druga sodba hof van beroep te Antwerpen (Belgija) (višje sodišče v Antwerpnu) z dne 5. februarja 1992 (T. R., 1992, str. 174), iz njiju izhaja, da načeli učinkovite uprave in izvrševanja pogodbenih obveznosti v dobri veri vključujeta, glede obveznosti obveščanja, spoštovanje razumnega roka.

214 Komisija ugovarja utemeljenosti tega tožbenega razloga, pri čemer zatrjuje, da se dejstva, da je skladno s členom 17 splošnih pogojev začela revizijo, ne sme razumeti kot spremembo njenega začetnega stališča.

b) Presoja Sodišča prve stopnje

215 Prvič, tako kot izhaja iz zgornjih točk od 118 do 124, dejstvo, da je Komisija v vednost sprejela izkaze stroškov, ki jih je predložila GEF, da je izplačala določena plačila iz tega naslova in podala pozitivna mnenja glede izvedbe projekta, nikakor ne pomeni, da je Komisija dokončno odobrila prijavljene stroške.

216 V zvezi s tem je treba navesti, da je bilo ravnanje Komisije ves čas izvedbe projekta skladno z njenimi pogodbenimi obveznostmi.

217 Drugič, glede trditve družbe GEF, da naj Komisija v svojem končnem revizijskem poročilu ne bi bila upoštevala opomb, ki jih je bila glede osnutka revizijskega poročila naprošena podati družba GEF in ki so v dopisu g. Pirenneja z dne 31. januarja 2000, je treba navesti, da je Komisija odgovorila na vse sporne točke iz omenjenega dopisa. Z dopisom z dne 20. marca 2000 je namreč podala razloge, na podlagi katerih je menila, da opombe g. Pirenneja niso bile utemeljene.

218 Tako je Komisija v dopisu z dne 20. marca 2000 podala razloge, na podlagi katerih GEF ni mogla zagovarjati naslednjih trditev iz dopisa g. Pirenneja z dne 31. januarja 2000: prvič, da obtožbe in trditve iz osnutka revizijskega poročila niso bile pojasnjene niti med revizijo niti v dopisu g. Schellinga z dne 9. julija 1999, ki je sledil tej reviziji, ter da so bile v nasprotju s Komisijinim upravnim in vsebinskim spremljanjem projekta; drugič, da je bil v pogodbi določeni datum začetka pogodbe samo priporočeni datum; tretjič, da je GEF vodila sezname prisotnosti v smislu člena 13(1), drugi pododstavek, splošnih pogojev; četrtič, da razlogi, ki jih je navedla Komisija za zavrnitev dodatnih seznamov prisotnosti, in sicer datum

začetka projekta in čas, zabeležen za strokovnjaka za informatiko, niso bili utemeljeni; petič, da primerjava revizorjev v tabeli na strani 4 osnutka revizijskega poročila med prometom in stroški dela ni pravilna; šestič, da izračun za plačilo g. Goldfingerja ni pravilen. Nazadnje je Komisija pojasnila razloge, na podlagi katerih je zavrnila stroške za plačilo študije Datamonitor (126.871 BEF), potne stroške v višini 62.750 BEF, stroške za nakupe v knjigarnah ter stroške telefona in interneta. Hkrati je Komisija ovrgla sklepe družbe GEF, da naj bi sprejela celotne prijavljene stroške in odobrila njihovo porabo za izvedbo projekta.

219 Tako kot izhaja iz njenega dopisa z dne 20. marca 2000, je Komisija dejansko upoštevala opombe g. Pirenneja. Dejstvo, da je v bistvenem delu obdržala stališče, ki ga je med pripravo končnega revizijskega poročila sprejela v osnutku revizijskega poročila, torej nikakor ne pomeni, da je te opombe prezrla, ampak pomeni le, da se ji po ponovni presoji ni zdelo potrebno spremeniti svojega začetnega stališča.

220 Tretjič, glede zatrjevane nezmožnosti, da bi GEF podala svoje opombe glede poročila o drugi tehnični presoji, ker ji je bilo to poslano šele 27. oktobra 2000, je najprej treba ugotoviti, da je to poročilo povzetek sestanka med revizorji in g. Goldfingerjem z dne 24. maja 2000, sestanka, na katerem je ta predstavil izvedeno projektno delo in bil naprošen odgovoriti na vprašanja, zastavljena v okviru dveh temu namenjenih sestankov.

221 Kot je bilo navedeno v zgornjih točkah 162 in 163, se zdi, da je GEF na sestanku, na katerem je potekala omenjena tehnična presoja, lahko podala opombe glede bistvenih vprašanj, ki so bila predmet te presoje. Poleg tega GEF tega ne zanika.

222 Nadalje je treba navesti, da so v končnem revizijskem poročilu v pretežnem delu povzete ugotovitve revizorjev iz osnutka revizijskega poročila, o katerih je GEF podala svoje mnenje. Edina razlika med izračuni teh dveh poročil je dejstvo, da je bilo število upoštevanih ur po drugi tehnični presoji predmet izravnave. Do te je prišlo na podlagi druge tehnične presoje, zato je Komisija posledično znižala ocenjeno število ur za izvedbo druge in tretje naloge. Tudi ob predpostavki, da GEF glede te zadnje točke ne bi bila mogla podati opomb med drugo tehnične presojo, ta Sodišču prve stopnje ni predložila ničesar, kar bi dokazovalo napačno izravnavo.

223 Nazadnje je poleg tega treba ugotoviti, da iz presoje postopka in rezultatov te tehnične presoje v zgornjih točkah od 159 do 178 izhaja, da očitki družbe GEF glede te presoje niso utemeljeni.

224 Nazadnje, Komisiji ni mogoče očitati, da ni pripravila sestanka z družbo GEF pred dokončanjem končnega revizijskega poročila.

225 GEF je z dopisom z dne 21. decembra 2000 od Komisije zahtevala, naj pripravi sestanek, da bi se razpravljalo, prvič, o načinu določitve cene projekta, drugič, o postopku in vsebini poročila druge tehnične presoje, tretjič, o končnem revizijskem poročilu in o metodi njegove priprave, ter nazadnje, o razlogih, na podlagi katerih je bila GEF prepričana, da je ravnala skladno s pogodbo, upoštevajoč prav tako ravnanje Komisije ves čas izvedbe projekta.

226 Ta zahteva je bila ponovno izražena v dopisih z dne 21. februarja in 26. julija 2001, ki ju je GEF poslala Komisiji.

227 Ugotoviti je treba, da nobeno pogodbeno določilo Komisiji ne nalaga, naj pripravi take sestanke.

228 Hkrati drži, da je Komisija z dopisom z dne 2. februarja 2001 obvestila GEF, da je OLAF začel preiskavo glede FIWG ter da bo sklican sestanek z družbo GEF, da se bo proučilo in razpravljalo o vprašanjih, ki izhajajo iz končnega revizijskega poročila, ter tudi o spornih točkah, ki jih je GEF navedla v svojem pismu z dne 21. decembra 2000, kolikor bi bili potrebni za preiskavo Komisije.

229 Vendar pa iz vseh zgoraj navedenih razlogov izhaja, da naj noben sestanek ne bi bil potreben, če kot je to navedla Komisija, je imela GEF na voljo vse podatke in pripombe, ki jih je podala glede vprašanj iz zgoraj omenjenih dopisov in na katera je bila Komisija že odgovorila ter če je imela GEF možnost spodbijati ugotovitve revizorjev, zlasti med drugo tehnično presojo.

230 GEF dodaja, da Komisija s tem, da jo je o svojem stališču glede delovnih ur obvestila decembra 1999, torej šest mesecev po koncu projekta in tri mesece po končnem poročilu o tehnični presoji, ni spoštovala razumnega roka.

231 V zvezi s tem zadostuje navesti, kot je bilo to že ugotovljeno zgoraj, da ima Komisija skladno s členom 17 splošnih pogojev pravico opraviti revizijo v dveh letih po datumu zadnjega plačila Komisije ali po izteku pogodbe. Osnutek revizijskega poročila in tudi končno revizijsko poročilo, ki sta bila družbi GEF poslana

21. decembra 1999 oziroma 18. julija 2000, sodita natanko v obdobje dveh let, predvideno v členu 17 splošnih pogojev.

232 V teh okoliščinah četrti tožbeni razlog ni utemeljen.

3. *Drugi tožbeni razlog: kršitev načela varstva zaupanja v pravo*

a) Trditve strank

233 GEF meni, da jo je ravnanje Komisije spodbudilo ohraniti zaupanja v pravo glede tega, da je bil njen način prijave stroškov in delovnih ur skladen s pogodbo, da so bila že opravljena plačila utemeljena in da je torej izpolnjevala vse pogoje, da bi prejela znesek prijavljenega plačila.

234 Pri tem se sklicuje na predhodne pogodbe, sklenjene s Komisijo, v katerih naj bi bila število delovnih dni za projekt podala na splošno, pri čemer je Komisija ob več priložnostih potrdila, da je takšen postopek ustrezen.

235 V navedeni zadevi naj bi bila GEF na zahtevan način izpolnila vse formularje, pri čemer naj bi zlasti na enem izmed njih podrobno označila število delovnih ur in stroške na uro.

236 Poleg tega naj bi vse izkaze stroškov, ki jih je predložila GEF, preverilo več služb Komisije in te naj ne bi od družbe GEF pred plačili nikoli zahtevale, naj predloži dodatna pojasnila glede časa, porabljenega za projekt. Čeprav je bilo za Komisijo med predložitvijo prvega oziroma drugega izkaza stroškov očitno, da bo oziroma da je bilo število delovnih ur preseženo, naj bi Komisija opravila ustrezna plačila. Nazadnje, za projekt ni bil nikoli uveden upravni postopek „rdeče luči", ki ga Komisija uporabi za problematične projekte. Nasprotno, med izvedbo projekta, naj bi bila GEF glede tega dobila samo pozitivna mnenja Komisije. Ne bi torej smelo bilo sporno, da je bila izrecna odobritev Komisije glede izvedbe projekta postavljena povsem na glavo.

237 Komisija spodbija trditve družbe GEF in zatrjuje, da je ravnala povsem skladno s pogodbenimi določili.

b) Presoja Sodišča prve stopnje

238 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da ta tožbeni razlog ni utemeljen, saj je bilo pri presoji prvega in četrtega tožbenega razloga ugotovljeno, da je Komisija ravnala skladno s pogodbenimi določili in z načelom izvrševanja pogodbenih obveznosti v dobri veri in načelom učinkovite uprave

239 Tega zaključka ne more omajati dejstvo, da naj Komisija pri prejšnjih pogodbah, sklenjenih z družbo GEF, ne bi opravila nadzora delovnih ur, porabljenih v okviru teh projektov. Morebitna dobrohotnost glede teh pogodb v nobenem primeru ne more vplivati na njeno pravico, da bi v tej zadevi skladno s pogodbenimi določili opravila pregled, ki se ji je zdel potreben.

240 Iz navedenega izhaja, da ta tožbeni razlog ni utemeljen.

4. *Tretji tožbeni razlog: kršitev načela spoštovanja pravic obrambe*

a) Trditve strank

241 GEF meni, da se Komisija ni ravnala po načelu spoštovanja pravic obrambe.

242 Najprej Komisiji očita, da je poročilo o drugi tehnični presoji predložila šele 27. oktobra 2000, zaradi česar naj družba GEF ne bi bila mogla pravočasno predstaviti svojih stališč glede tega poročila in s Komisijo razpravljati glede ugotovitev tega poročila, ki so bile poleg tega v nasprotju z ugotovitvami iz končnega poročila o tehnični presoji. Končno revizijsko poročilo, ki v precejšnji meri temelji na osnutku revizijskega poročila in na poročilu druge tehnične presoje, naj torej ne bi upoštevalo pripomb družbe GEF glede zadnjega poročila niti pripomb družbe GEF in g. Pirenneja iz dopisa z dne 31. januarja 2000 v zvezi z osnutkom revizijskega poročila. GEF iz tega zaključuje, da bi zaradi osebnih interesov prizadete osebe morale imeti možnost pred dokončno sestavo revizijskega poročila predstaviti svoje stališče.

243 Drugič, GEF očita Komisiji, da ni pripravila sestanka z njo pred dokončanjem revizijskega poročila, in to kljub njenim tovrstnim zahtevam in večkrat izraženi uradni obljubi Komisije, da bo organizirala takšen sestanek. Na obravnavi je GEF podrobneje navedla, da je na omenjenem sestanku želela rešiti problem, nastal zaradi Komisijine zavrnitve dodatnih seznamov prisotnosti.

244 Komisija spodbija utemeljenost trditev družbe GEF.

b) Presoja Sodišča prve stopnje

245 V zvezi s tem zadostuje ugotovitev, da ta tožbeni razlog ni utemeljen, saj je bilo pri presoji četrtega tožbenega razloga ugotovljeno, da Komisija ni kršila načela izvrševanja pogodbenih obveznosti v dobri veri in načela učinkovite uprave (glej zgoraj navedene točke od 215 do 229).

246 Ta tožbeni razlog ni utemeljen.

247 Iz vseh zgornjih ugotovitev izhaja, da je treba tožbo tožeče stranke zavrniti.

B – *Nasprotna tožba Komisije*

1. *Trditve strank*

248 Komisija na podlagi člena 16(3) splošnih pogojev zahteva povračilo zneska 273.516 EUR, kar je razlika med zneskom, dejansko plačanim družbi GEF, znesek v višini 396.000 EUR, in povračilo stroškov v višini 122.484 EUR, ki jih je odobrila.

249 GEF v svoji repliki navaja samo, da nasprotna tožba Komisije ni utemeljena.

2. *Presoja Sodišča prve stopnje*

250 V zvezi s tem zadostuje ugotovitev, da iz spisa izhaja, da je Komisija družbi GEF plačala skupni znesek 396.000 EUR in da je Komisija, kot to izhaja iz zgoraj navedenega, na podlagi finančne revizije pravilno odobrila znesek 122.484 EUR iz naslova stroškov za projekt. Iz tega izhaja, da Komisija utemeljeno, na podlagi člena 16(3) splošnih pogojev, od družbe GEF zahteva povračilo preplačila 273.516 EUR.

251 Glede plačila obresti je treba poudariti, da je Komisija v obvestilu o dolgu, izstavljenemu družbi GEF, jasno navedla, da ta dolg zapade v plačilo 31. avgusta in da bodo po tem datumu dolgovane zamudne obresti po obrestni meri, ki jo Evropska centralna banka uporablja za svoje operacije refinanciranja, povečani za 1,5 točke.

252 Kljub temu pa je treba ugotoviti, da če pogodba za določene primere določa uporabo obrestne mere, ki jo določi Evropski denarni institut (člen 5(3), tretji pododstavek, in člen 16(1) splošnih pogojev), pa v tej zadevi ni predvidena nobena dogovorjena obrestna mera.

253 Zaradi neobstoja dogovorjenih obresti in ker za pogodbo velja belgijsko pravo, je treba torej uporabiti člen 1153 belgijskega civilnega zakonika, po katerem:

„Pri denarnih terjatvah je lahko odškodnina zaradi zamude pri izpolnitvi samo v obliki zakonitih obresti, razen z zakonom predvidenih izjem. Ta odškodnina je dolgovana, ne da bi pri tem upnik moral dokazati kakršno koli izgubo. Dolgovana je od dneva poziva za plačilo, razen če je dolgovana po zakonu [...]“

254 Ker je Komisija pozvala GEF, po belgijski zakoniti obrestni meri utemeljeno zahteva zamudne obresti od 1. septembra 2001.

255 Zato je treba ugoditi nasprotni tožbi Komisije. Posledično je treba, skladno s predlogi tožene stranke, družbi GEF naložiti plačilo zneska 273.516 EUR in zamudne obresti po belgijski letni obrestni meri od 1. septembra 2001 do trenutka celotnega poplačila dolga.

Stroški

256 V skladu s členom 87(2) Poslovnika se stranki, ki s predlogom ni uspela, naloži plačilo stroškov, če so bili ti priglašeni. Tožeča stranka s predlogom ni uspela, zato nosi stroške Komisije, v skladu s predlogi slednje.

Iz teh razlogov je

SODIŠČE PRVE STOPNJE (prvi razširjeni senat)

razsodilo:

1. **Tožba tožeče stranke na prejem plačila 40.693 EUR in na izstavitev dobropisa za znesek 273.516 EUR se zavrne.**

2. **Nasprotni tožbi Komisije se ugodi, tožeči stranki pa se posledično naloži plačilo zneska 273.516 EUR in zamudnih obresti po belgijski letni obrestni meri od 1. septembra 2001 do trenutka celotnega poplačila dolga.**

3. **Tožeči stranki se naloži plačilo stroškov.**

Vesterdorf Jaeger Mengozzi

Martins Ribeiro Dehousse

Razglašeno na javni obravnavi v Luxembourgu, 15. marca 2005.

Sodni tajnik Predsednik

H. Jung B. Vesterdorf

Stvarno kazalo

Sporna pogodba ..... II - 838

Dejansko stanje ..... II - 845

A – Prvi izkaz stroškov za obdobje od 4. julija 1997 do 3. januarja 1998 ..... II - 846

B – Drugi izkaz stroškov za obdobje od 4. januarja 1998 do 3. julija 1998 ..... II - 847

C – Tretji izkaz stroškov za obdobje od 4. julija 1998 do 3. januarja 1999 ..... II - 847

D – Finančna revizija ..... II - 848

E – Četrti izkaz stroškov za obdobje od 4. januarja 1999 do 3. julija 1999 ..... II - 854

F – Zahteva Komisije po povračilu: obvestilo o dolgu z dne 11. julija 2001 ..... II - 855

Postopek ..... II - 857

Predlogi strank ..... II - 858

Pristojnost Sodišča prve stopnje ..... II - 860

Temelj ..... II - 861

A – Tožba tožeče stranke na prejem plačila 40.693 EUR in na izstavitev dobropisa za znesek 273.516 EUR ..... II - 861

1. Prvi tožbeni razlog: kršitev pogodbe ..... II - 862

a) Trditve strank ..... II - 862

b) Presoja Sodišče prve stopnje ..... II - 870

Uvodne ugotovitve ..... II - 870

Stroški „dela“ ..... II - 873

— O vprašanju, ali je Komisija odobrila povišanje delovnih ur in uskladitev plačnih tarif, prvotno predvidenih v pogodbi ..... II - 874

— Dokaz delovnih ur, porabljenih za projekt ..... II - 880

— O zatrjevanih nepravilnostih revizorjev glede delovnih ur ter stroškov dela, navedenih v poročilu o drugi tehnični presoji in v končnem revizijskem poročilu ..... II - 885

Stroški v zvezi s postavkama „potni stroški in dnevnice“ ter „drugi stroški“ ..... II - 891

— „Potni stroški in dnevnice“, prijavljeni v drugem izkazu stroškov II - 891

— „Drugi stroški“, prijavljeni v drugem izkazu stroškov ..... II - 894

— „Drugi stroški“, prijavljeni v tretjem izkazu stroškov ..... II - 895

— „Potni stroški in dnevnice“, zavrnjeni v dopisu o odobritvi stroškov za četrto obdobje ..... II - 896

2. Četrti tožbeni razlog: kršitev načela izvrševanja pogodbenih obveznosti v dobri veri in načela učinkovite uprave ..... II - 897

a) Trditve strank ..... II - 897

b) Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 899

3. Drugi tožbeni razlog: kršitev načela varstva zaupanja v pravo ..... II - 903

a) Trditve strank ..... II - 903

b) Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 904

4. Tretji tožbeni razlog: kršitev načela spoštovanja pravic obrambe ..... II - 905

a) Trditve strank ..... II - 905

b) Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 906

B – Nasprotna tožba Komisije ..... II - 906

1. Trditve strank ..... II - 906

2. Presoja Sodišča prve stopnje ..... II - 907

Stroški ..... II - 908